

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

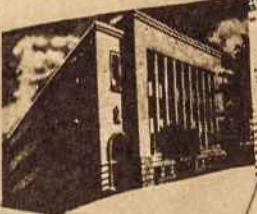
TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

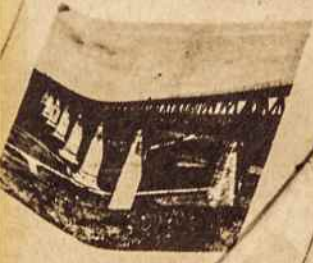
TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

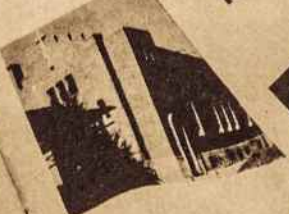
1959

6

195

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

1959

TECHNIKOS ŽODIS

2

TECHNIKOS ŽODIS

3

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

TECHNIKOS ŽODIS

1951 1961

4

5 6

3

TECHNIKOS ŽODIS

Isteigtas 1951 m.

Leidžia: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Chicago s Skyriaus Technikinės Spaudos Sekcija

THE ENGINEERING WORD

Est. 1951

Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Inc., Division of Chicago, Technical Press Sect.

Spaudos sekcijos vadovybė: K. Kaunas, G.J. Lazauskas, K. Paukštys, V. Pavilčius ir J. Slabokas. PLIAS C. V-bos atstovas — prof. S. Dirmantas, ALIAS C. V-bos atstovas K. Bertulis, ALIAS Čikagos sk. atstovas — Bronė Lukštaite

Prenumerata \$5 metams.

PLIAS ir ALIAS ORGANAS

Yearly subscription \$5.

REDAGUOJA REDAKCINĖ KOLEGIJA

Šį numerį redagavo red. kolegijos nariai: prof. S. Dirmantas, K. Kaunas, G. J. Lazauskas ir V. Pavilčius

Techn. redaktorius J. Slabokas

Redakcinės Kolegijos ir Administracijos adresas: c/o K. Paukštys 6513 So. Campbell Ave., Chicago 29, Ill., USA.

TECHNIKOS ŽODŽIO ATSTOVAI

ANGLIJOJE: J. Vilčinskas, 37 Gowrie Rd., London SW. 11, England.

AUSTRALIJOJE: B. Daukus, 273 Cooper Rd., Yagoona, Sydney, N. S. W. Australia.

KANADOJE: P. Lelis, 123 Beatrice St., Toronto, Ont., Canada.
V. Stankevičius 4900 Grand Blvd., Montreal 29, P. Q., Canada

BRAZILIJOJE: Ž. Bačelis, Caixa Postal 9102 Sao Paulo, Brasil, S. A.

KOLUMBIJOJE: J. Kaleda, Apartado Aereo 1720, Medellin, Colombia, S. A.

J.A.V-se:

1. B. Galinis, 19 Mellen St., Dorchester 24, Mass.

2. K. Krulikas, 93—11, 114-th St., Richmond Hill 18, L. I., N. Y.

3. A. Semėnas, — "Daina" Television Co., 3321 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

4. S. Juzėnas, 15491 Ward St., Detroit 27, Mich.

5. A. Jurskis, 1313 W. Jerome St., Philadelphia 40, Pa

T U R I N Y S

Technikos Žodžio 10-ties metų kelias

Prieš 15 metų

Dešimties metų komplektą pavarčius . S. KOLUPAILA „Technikos Žodžio“ sutvirtinimo

šventei .| . . . . . S.DIRMANTAS

Sveikinimai ir päsakymai T. Ž. sukakties proga

ALIAS Centro valdyba . . . . . J.J.

Termoelektrinis generatorius . . . . V. PETRAITIS

Hidrometrijos bibliografija išleista

Lietuviai verslininkai . . . . . K. KAUNAS

Prof. inž. V. Biržiška 75 metai . . . . K. KAUNAS

Mūsų mirusieji . . . . . K.K.

Spaudos apžvalga

Iš mūsų veiklos

C O N T E N T S

„Engineering Word“ from Birth to Present Fifteen Years Ago

Scanning Ten Year Sets of Our

Magazine . . . . . S. KOLUPAILA

Thoughts on the Tenth Anniversary . S. DIRMANTAS

Greetings and Wishes to „Engineering

Word“ magazine

ALIAS (ALEAA) Central Committee . . . . J.J.

Thermoelectrical Generators . . . . V. PETRAITIS

Bibliography of Hydrometry Published

Lithuanian Building Contractors . . . K. KAUNAS

75 Year Anniversary to Prof. Eng.

Viktoras Biržiška . . . . . K. KAUNAS

Obituaries

Recent Publications

Our Activities

TECHNIKOS ŽODIS

X METAI

1961, KOVAS — BALANDIS

NR. 2 (69)

TECHNIKOS ŽODŽIO 10-TIES METŲ KELIAS

Pirmieji žingsniai

Iš Vokietijos į JAV atvykus didesnei daliai inžinierių, imtasi žygių atgaivinti lietuvių inžinierių ir architektų profesinę spaudą, anksčiau leistą Nepr. Lietuvoje ir Vak. Vokietijoje.

Pirmieji „Technikos Žodžio“ ir technikinės spaudos sekcijos, Chicagoje, iniciatoriai buvo P. Jurėnas, G. J. Lazauskas, K. Burba, K. Kaunas. Organizuojant, pradžioje, daug entuziazmo parodė P. Jurėnas. Jie nutarė steigti technikinės spaudos sekciją prie Chicagos Liet. Inž. ir Arch. S-gos ir leisti prie dienr. Naujienų atskirą ir savarankišką priedą — Technikos Žodį. Pirmieji pasitarimai bei techniški leidinio nustatymai buvo atlikti P. Jurėno ir G. J. Lazausko. Jie taip pat parinko ir vardą.

Techn. Spaudos sekcijos steigiamasis susirinkimas įvyko 1950 m. gruodžio 17 d. buv. Tremtinių Namuose. Susirinkimui pirmininkauti pakviestas V. Tamošiūnas. Pranešimus padarė P. Jurėnas bendrais spaudos reikalais ir G. J. Lazauskas techniškais ir organizaciniais TŽ reikalais. Dalyviai, kurių buvo 9, nutarė steigti techn. spaudos sekciją ir leisti TŽ. Išrinktas sekcijos vadovu G. J. Lazauskas, jam pavesta sudaryti redakcinę kolegiją. Tuo laiku kolegija sudaryta tokios sudėties: K. Burba, P. Jurėnas, K. Kaunas, P. Kiaulėnas, G. J. Lazauskas, A. Semėnas ir V. Tamošiūnas.

1951 m. sausio 7 d. visuotiniame Chicagos Liet. Inž. ir Arch. S-gos susirinkime padarė pranešimą spaudos sekcijos vad. G. J. Lazauskas, painformuodamas apie įsteigtosios sekcijos tikslus. Susirinkimas tam pritarė, bet kartu pageidavo, jog reikėtų stengtis Technikos Žodį leisti atskirai, nesurišant nei su vienu bendruoju laikraščiu.

Netrukus nusistatyta TŽ leisti atskiru savarankišku laikraščiu, kas mėnesis. Papildyta

red. kolegija šiais nariais: K. Bertuliu, prof. S. Dirmantu, J. Jurkūnu, J. Muloku ir S. Švedu. TŽ administratorium pakviestas K. Bertulis.

Technikos Žodžiui leisti, pirmosios lėšos sudarytos iš spaudos sekcijos narių aukų: K. Burba 10 dol., K. Kaunas 5 dol., G. J. Lazauskas 18 dol., A. Semėnas 5 dol. Vėliau lėšos papildė, išėjus pirmajam numeriui.

Dėl įvairių priežasčių, TŽ pirmasis numeris uždelstai pasirodė po 3 mėnesių — 1951 m. balandžio mėn. Šio numerio techniškai redagavimą, pagal kolegijos nurodymus, tvarkė P. Jurėnas ir G. J. Lazauskas. Spausdinta dienr. Draugo spaustuvėje. Pirmųjų numerių spausta po 1000 egz., vėliau — 700 egz.

Užsimokėjusių prenumeratas skaitytojų tarpe buvo 73% inžinierių ir 27% šiaip technikos darbuotojų ir prijaučiančių šiam darbui. Per pirmuosius metus susidarė 300 apsimokėjusių prenumeratorių ir buvo jaučiama tendencija, vis naujam numeriui išėjus, prenumeratorių skaičiui didėti po 40-50 kas mėnuo. Nuo pat pirmojo numerio, TŽ pasiekė visus pasaulio kraštus ir glaudžiai pradėjo jungti pasklidusius lietuvius inžinierius ir architektus į vieną bendrą šeimą.

Tais pat metais, sekcija nutarė artimiausiu laiku surengti TŽ metinį pobūvį, kas buvo pavesta J. Jurkūnui ir J. Sakalauskui. Pobūvis, pats pirmasis inžinierių pasirodymas, buvo surengtas 1952 m. vasario 9 d. Lietuvių Auditorijos maž. salėje.

Dešimties metų balansas

Pirmaisiais metais (1951 m.) išleista 9 numeriai, laikraštinio formato, iš viso 36 pusl.

Antraisiais — 1952 metais išleista 12 numerių, laikraštinio formato, iš viso 48 pusl.

Trečiaisiais — 1953 metais: 8 numeriai, laikraštinio formato, iš viso 32 pusl.

Ketvirtaisiais — 1954 metais pradėta leisti dvimėnesinis žurnalas. Išleista 4 numeriai, iš viso 104 pusl.

Penktaisiais — 1955 metais: 2 numeriai, iš jų vienas dvigubas, žurnalo formato, iš viso 52 pusl.

Šeštaisiais — 1956 metais: 6 numeriai, žurnalo formato, iš viso 114 pusl.

Septintaisiais — 1957 metais: 6 numeriai, žurnalo formato, iš viso 140 pusl.

Aštuntaisiais — 1958 metais: 6 numeriai, žurnalo formato, iš viso 124 pusl.

Devintaisiais — 1959 metais: 6 numeriai, žurnalo formato, iš viso 132 pusl.

Dešimtaisiais — 1960 metais: 5 numeriai, iš jų vienas dvigubas, žurnalo formato, iš viso 128 pusl. Gi, 1961 metais iki dešimtmečio sukakties išleistas 1 numeris, 24 pusl.

Tokiu būdu per dešimtį metų susidarė iš viso 65 numeriai, 934 pusl., t. y. didelio laikraštinio formato 29 numeriai su 116 pusl. ir žurnalo formato 36 numeriai su 818 pusl.

TECHNIKOS ŽODIS — ALIAS IR PLIAS o r g a n a s

1952 m. rugpiūčio 30-31 d. d., Chicagoje, Antrasis ALIAS skyrių atstovų suvažiavimas savo priimtuose įstatuose Technikos Žodį įrašė ALIAS spaudos organu. Taip pat ir PLIAS Centro Valdyba savo organu paskelbė Technikos Žodį.

Spaudos sekcijos vadovybės

1. G. J. Lazauskas — vadovas, nuo 1950 m. gruodžio 17 d. iki 1951 m. gruodžio 31 d.

2. K. Burba — vadovas, K. Kaunas — vad. pav. ir red., G. J. Lazauskas — vad. pav. ir techn. red., nuo 1952 m. sausio 1 d. iki 1952 m. gruodžio 31 d.

3. K. Burba — vadovas, A. Didžiulis — vad. pav., G. J. Lazauskas — techn. red. (iki 1953 m. balandžio mėn.), nuo 1953 m. sausio 1 d. iki 1954 m. balandžio 11 d.

4. P. Jurėnas (vadovas), K. Paukštys, M. Abramavičius — techn. red., J. Slabokas, J. Stankus, nuo 1954 m. balandžio 11 d. iki 1955 m. gruodžio 4 d.

5. V. Vintartas — vadovas, E. Jasiūnas — ats. red., G. J. Lazauskas — ALIAS Chicagos sk. valdybos įgaliotinis ir techn. red., K.

Paukštys, J. Slabokas, nuo 1955 m. gruodžio 4 d. iki 1957 m. balandžio 13 d.

6. G. J. Lazauskas — vadovas, K. Paukštys, J. Slabokas — techn. red., J. Sakalas — pav., V. Naudžius — ALIAS Chicagos sk. valdybos atstovas, prof. S. Dirmantas — PLIAS Centro Valdybos atstovas, nuo 1957 m. balandžio 13 d. iki 1958 m. kovo 23 d.

7. G. J. Lazauskas — vadovas, K. Paukštys, J. Slabokas — techn. red., J. Sakalas — pav., prof. S. Dirmantas — PLIAS c. v. atstovas, Iz. Bartkus — ALIAS Chicagos sk. atstovas, K. Kaunas ir J. Rimkevičius, nuo 1958 m. kovo 23 d. iki 1958 m. gruodžio 31 d.

8. G. J. Lazauskas — vadovas, J. Sakalas — vad. pav., J. Slabokas — techn. red., K. Kaunas, K. Paukštys, prof. S. Dirmantas — PLIAS c. v. atstovas, V. Lapatinskas — ALIAS Chicagos sk. valdybos atstovas, nuo 1959 m. sausio 1 d. iki 1960 m. sausio 31 d.

9. G. J. Lazauskas — vadovas, K. Kaunas — vad. pav., J. Slabokas — techn. red., K. Paukštys, V. Pavilčius, prof. S. Dirmantas — PLIAS c. v. atstovas, V. Lapatinskas — ALIAS Chicagos sk. valdybos atstovas, nuo 1960 m. sausio 31 d. iki 1961 m. sausio 8 d.

10. G. J. Lazauskas — vadovas, K. Kaunas ir V. Pavilčius — vad. pavaduotojai, J. Slabokas — techn. red., K. Paukštys, D. Šatas — sekr., prof. S. Dirmantas — PLIAS c. v. atstovas, K. Bertulis — ALIAS c. v. atstovas, B. Lukšaitė — ALIAS Chicagos sk. atstovė, nuo 1961 m. sausio 8 d. iki 1961 m. gruodžio 31 d.

R e d a g a v i m a s

Pradžioje, keletą metų redakcinėje kolegijoje techn. redaktorius buvo kartu ir faktinuoju redaktorium. Vėliau redakcinis darbas padalintas atsakingajam ir techn. redaktoriui. Turėta įvairių sudėčių red. kolegijų. Gi, pastaruoju laiku jau daugelį metų praktikuojamas talcos būdas. Technikos Žodžiui telkti medžiagą ir ją atitinkamai paruošti, kasmet iš anksto sudaromas planas, paskirstant TŽ numerius paskiriems įvairių vietovių skyriams. Galutiniam suredagavimui, taip pat numatomi kiekvieno numerio redaktoriai. Techn. redaktorius yra nuolatinis — Chicagoje. Numerio medžiaga aptariama bei priimama spaudos sekcijos vadovybės posėdyje ir perduodama techn. redaktoriui vykdyti.

Be profesinių, organizacinių, techninių straipsnių skaitytojams pateikiama ir specifi-

1961 metų ALIAS Chicagos sk. techn. spaudos sekcijos vadovybė: pirmoje eilėje iš kairės į dešinę K. Bertulis — ALIAS c.v. atstovas, prof. S. Dirmantas — PLIAS c.v. atst., B. Lukštaitė — ALIAS Chicagos sk. v-bos atst., G. J. Lazauskas — sekcijos vadovas; antroje eilėje iš k. į deš. J. Slabokas — T. Ž. techn. red., K. Paukštys — T. Ž. administratorius, D. Šatas — sekr., vadovo pav. K. Kaunas ir V. Pavilčius.

niai skyreliai. Pirmaisiais metais dr. P. Jonikas tvarkė „Terminologijos klausimais“ skyrių. Kiek vėliau įvestas Techninių Terminų Žodyno reikalavimus, šio žodyno organizacinės komisijos iniciatyva. Nuo 1953 m. birželio mėn. nereguliariai pateikiamas „Laivininkystės ir Žvejybos“ skyrius, kaip Lietuvos Jūrininkų S-gos Užsienyje organas, redaguojamas dr. P. Mažeikos ir S. Vainoro.

TŽ administracija

Paprastai, kai tik naujas laikraštis pasirodo, visuomet skverbiasi pirmoji mintis, ar išsilaikys, ar pakaks nuolatinių lėšų leidimui. Technikos Žodis savo darbą pradėjo tik su kelių dešimčių dolerių suma. Pastaruoju metu TŽ išsiverčia, gaudamas 80% pajamų iš prenumeratorių ir 20% iš Chicagos sk. valdybos paramos bei pačios spaudos sekcijos įvairiais būdais sutelktų lėšų. Per visą laiką vietos sk. valdyba yra parėmusi apie 1,700 dol. suma, o pati sekcija yra sutelkusi apie 700 dol.

Pirmuoju administratorium buvo K. Bertulis — iki 1953 m. rugpjūčio 1 d., K. Burba

— iki 1954 m. gegužės 31 d., gi K. Paukštys — nuo tada iki šio laiko. Pastarajam administratoriui daug talkininkauja J. Slabokas ir kt.

TŽ ateities gairės

Apie TŽ svarbą mūsų sąjungoje ir visuomenėje, netenka nė kalbėti — be abejo, tai svarbus daugeliu atžvilgių veiksnys. Visas jo darbas išsilaiko, dėka idealistų kolegų ir visos sąjungos narių paramos.

Žvelgiant į ateitį, reikia ir toliau ryžtingai eiti pažangos keliu. Prisitaikant prie aplinkybių, reikia įvairinti bei kelti turinį, telkti į mūsų gretas daugiau jaunimo, žurnalą padaryti tikroju mūsų laiko bei veiklos veidrodžiu. Ir visa tai priklauso tik nuo mūsų pačių, kiek mes prie to prisidedame darbu ir lėšomis.

Dešimtmečio sukakties proga, kaip tik reikia visiems apie tai pagalvoti ir ateiti į pagalbą su savo sumanymais ir konkrečiu darbu. Už tat TŽ vadovybė visiems bus dėkinga. Taip pat visiems dėkojame už gautus nuoširdžius sveikinimus ir pasiūlymus ateičiai.

Tikėkime, jog ilgainiui išaus rytojus, kada vėl galėsime dirbti laisvoje tėvynėje.

PRIEŠ 15 METŲ

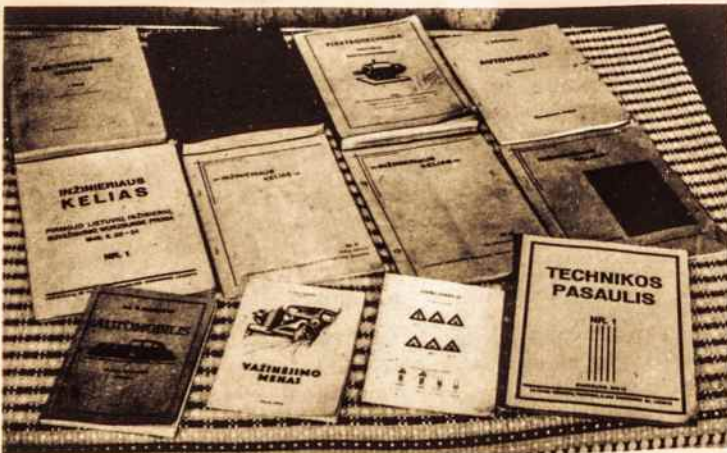
Su „Technikos Žodžio“ dešimtmečio sukaktimi sutampa dar viena reikšminga išeivijos gyvenime sukaktis, būtent — 15 metų nuo Pirmojo tremtinių Lietuvos inžinierių suvažiavimo ir profesinės techninės periodinės spaudos pradžios Vak. Vokietijoje.

Po karo audrų, tremtiniamis besikuriant Vak. Vokietijoje, mūsų inžinieriai tuoj pat ėmėsi atkurti savo profesinę veiklą: organizuoti paskirose vietovėse bei stovyklose draugijas, pagaliau — šaukti visuotinius suvažiavimus, centralizuoti savo veiklą, leisti profesinius žurnalus ir paskirus techninius veikalus.

Wuerzburgo Lietuvių Inžinierių ir Technikų Draugija ėmėsi iniciatyvos sukviesti vakarinės Vokietijos zonose gyvenančių inž. ir architektų suvažiavimą. Šios draugijos pirm. K. Krulikas, prieš tai pasitaręs su kitais kolegomis, 1946 m. sausio 3 d. draugijos susirinkime pasiūlė imtis iniciatyvos kviešti Wuerzburge pirmąjį inžinierių suvažiavimą. Susirinkimas tam pritarė ir 1946 m. vasario 1 d. susirinkime nustatė tokio suvažiavimo datą — tų metų vasario 23-24 d. d. Sudarytos įvairios organizacinės komisijos. Gautas ir kitų vietovių inžinierių pritarimas. Susitarta su Augsburgio inžinieriais, kad jie paruoštų centrinei sąjungai įstatų projektą. Ta proga Wuerzburge išleistas „Inžinieriaus Kelio“ nr. 1, red. G. J. Lazausko.

Mūsų techniškieji leidiniai Vak. Vokietijoje

iki 1946 m. birželio mėn.

Į pirmąjį suvažiavimą Wuerzburge suvažiavo 97 inžinieriai (80 svečių ir 17 wuerzburgiškių), atstovavę 345 inžinierių šeimą. Suvažiavimas, aptaręs veiklos gaires, pavedė Augsburgio kolegoms išrinkti Centro Valdybą. 1946 m. kovo 6 d. buvo išrinkta pirmoji Centro Valdyba tokios sudėties: pirm. doc. A. Jurskis, vicepirm. B. Galinis, išd. V. Sčesnulevičius, sekr. V. Pavilčius, narys — J. Daniliauskas. Garbės Teismas sudarytas Kemptene: pirm. prof. J. Šimoliūnas, vicepirm. prof. S. Kolupaila, sekr. doc. K. Kriščiukaitis. Revizijos Komisija Hanau: J. Šalkauskis, A. Mačiūnas ir Č. Staniulis.

Centro Valdyba toliau tęsė „Inžinieriaus Kelio“ leidimą: nr. 2-7 redagavo J. Daniliauskas, nr. 8-9 B. Galinis ir nr. 10 — Č. Tamašauskas. Iš viso išleista 10 „Inžinieriaus Kelio“ numerių.

Pirmajame suvažiavime buvo pageidauta, kad be leidžiamo bendro centrinio organo būtų leidžiami ir paskirų Draugijos skyrių leidiniai. Gi, Wuerzburgo skyrius 1946 m. lapkričio mėn. pradėjo leisti „Technikos Pasaulį“. Pirmasis numeris išleistas Wuerzburge, antrasis — Schweinfurto ir Wuerzburgo inžinierių skyrių bendromis jėgomis. „Technikos Pasaulį“ redagavo G. J. Lazauskas, kolegijos nariais yra buvę — K. Krulikas, K. Tymukas ir A. Čiplijauskas. Pastarasis numeris išėjo 1948 m., emigracijos į užjūrį išvakarėse. Žurnalas buvo gausiai iliustruotas, plačios apimties, 60 psl., didelio formato, 2000 egz. Spaudos darbai atlikti vokiečių spaustuvėje Schweinfurte ir Wuerzburgo universiteto litografinėje spaustuvėje. „TP“ nr.2 išleido Žalgirio leidykla, Jonas Akšys. Žurnalo kolektyvas buvo nusistatęs, tuo pačiu ar kitu vardu, žurnalo leidimą tęsti ir užjūryje, nors kolektyvo nariams teko išsiskirstyti po įvairias vietas. Dar Chicagos inžinierių skyriui neįsisteigus, 1949 dienr. „Naujienose“ buvo straipsnis, skatinąs šį darbą atgaivinti Amerikoje ir vėl apjungti visus kolegas plačioje išeivijoje.

Skaitykime ir Remkime

TECHNIKOS ŽODĮ

Metinė prenumerata	
USA ir KANADOJE	\$5.00
Kitose valstybėse	\$3.00
Studentams	\$2.00

DEŠIMTIES METŲ KOMPLEKTĄ PAVARČIUS

Prof. Steponas Kolupaila, Notre Dame Universitetas

Dešimt metų prabėgo, lyg diena, nuo to laiko, kai keli entuziastai ėmė leisti Chicagoje „Technikos darbuotojų nepriklausomą populiarų mėnesinį laikraštį“. „Technikos Žodis“ įrodė mūsų gyvybingumą ir sumanumą: keitėsi forma, išorė, turinys, redaktoriai, bet žurnalas nestojo ėjęs ir tebeina. Taigi, visiems, kurie prie to naudingo darbo prisidėjo, priklauso pelnyta padėka.

Per 10 metų išėjo 29 numeriai mėnesinio žurnalo, didesnio formato, 2 mažesnio ir 36 sąsiuviniai dabartinio formato, viso 65 numeriai; leidėjai priskaito, su dvigubais, net 68 numerius. Tokiam komplektui peržiūrėti neužtenka dienos. Jo turinys — labai margas. Yra esminių ir diskusinių straipsnių, pasitaiko įdomių informacijų iš autorių darbo srities, daug aktualios informacijos iš mūsų organizacijų veiklos. nemaža popularizacijos ir technikos naujienų, senų veteranų pagerbimas ir mirusių kolegų nekrologai. Reikia pripažinti, kad ta liūdna žurnalo dalis bus daugiausia vertinama ateities mūsų istorikų tiek emigracijoje, tiek ir Lietuvoje.

Mūsų žurnalą ir jo pažangą galima vertinti įvairiais atžvilgiais ir mastais. Nepriklausomoje Lietuvoje nuostabus kultūros progresas atsispindi žurnalų išorėje ir turinyje. Pakanka palyginti Lietuvos Politechniką, Sąsieką, Techniką ir Ūkį. Techniką, Kosmosą, Žemėtvarką ir Melioraciją, Matininką, Mūsų Girias, Geležinkelininką, Naująją Romuvą ir daug kitų žurnalų. Čia mes pasiekėm dabartinio lygio daug greičiau, ypač palyginus su mimeografuotu, bet turiniu, Inžinieriaus Keliu, leistu tremtyje.

Man teko dirbti didelį bibliografinį darbą ir gerai pažinti daugelio techniškų žurnalų komplektus nuo jų pirmųjų numerių. Turiu pripažinti, kad jų didžiama atrodė daug menčiau, kaip mūsų pirmieji bandymai. Tačiau, po jų puikios pažangos tie garsūs laikraščiai pergyvena krizę, nusmuko ligi kontraktorių informacijų ir komercinių skelbimų džunglių. Prieš 50 metų JAV vyravo du techniškai žurnalai — Engineering News ir Engineering Record. Jie buvo nepaprastai turiningi ir buvo skaitomi plačiame pasaulyje. Vėliau jie susijungė į vieną

ir, pagaliau, visiškai degeneravosi. Norėdamas rasti kokį reikšmingesnį straipsnį, turi bristi per visus apmokėtus reklaminius straipsnius, ir nieko nerandi, nebent tą pat informaciją kaip dienraščiuose. Nežiūrint modernios spaudos technikos, žurnalas virtęs beverčiu šlamštu. Kiti žurnalai, leidžiami draugijų, nededa skelbimų, narių išlaikomi, sunkiai verčiasi. Ir ten pradeda ma taikyti „korupcijos“ praktika: iš autoriaus reikalaujama mokėti po 25 dolerius už jo straipsnio puslapį, ar bent tą paslepia aukšta atspaudų kaina. Mūsų žurnalo garbei, reikia pripažinti, kad jis tais šunkeliais neina, nors jo materialinė būklė yra sunkesnė, kaip turtingų vietinių „magazinu“.

Mūsų žurnalo komplektų vertė yra didelė. Gaila, kad jų nėra net žymiausiose JAV bibliotekose. Keletą komplektų būtinai reikėtų saugoti L. Archyve Lietuvos bibliotekoms.

Pabaigai norėčiau pridėti vieną juoką, norėdamas pavaizduoti, jog pasitaiko, kad kartais redaktoriai neskaito savo laikraščio. Štai, 1960 m. No. 2 p. 8 perspausdintas Kauno hidroelektrinės pastato piūvis, „kuris, atrodo, paimtas iš vadovėlio“. Lygiai tas pat brėžinys buvo įdėtas mūsų žurnalo 1958 m. No. 5, p. 3; ten aiškiai pasakyta, iš kur jisai paimtas, ir duoti dūdžiai, kurių nepraleido „vadovėlyje“.

KAS PIRMAS (vietoj sveikinimo)

Kiti leidiniai dažnai turi pajamų iš piknikų, koncertų, apmokamų skelbimų ir panašių šalutinių šaltinių. „Technikos Žodžiui“ tie būdai beveik nėra įmanomi, ypač dėl didelio mūsų išsiskaldymo. Bet dovanų — aukų būdas mums neblogiau pritiktų, negu kitiems.

Ogi ne paslaptis, kad kaikurie mūsų laimingesni kolegos lengvai galėtų ne tik šablonine keliolikos dolerių auka savo organą paremti, bet tapti jo mecenatais, pvz., padengti išlaidas išleidimo vieno ar kelių jo sąsiuvinų!

Taigi, jau laikas mūsų šeimoje atsirasti mecenatams, Kas pirmas?... Dts, Chicago

TECHNIKOS ŽODŽIO SUTVIRTINIMO ŠVENTEI

Prof. S. Dirmantas

Pirmam dešimtmečiui suėjus, praktikuojama sustiprinti dvasią sutvirtinimo apeigomis. Panašios šventės susilaukė ir mūsų jubilatas — **TECHNIKOS ŽODIS**.

Po baisios karo ir okupacijų audros lietuvių kultūros sode savų medžių kaip ir neliko. Organizacijos, net profesinės, okupantų išvaikytos. Leidyklos konfiskuotos. Leidiniai, net enciklopedija, sustabdyti. Kas buvo išleista geresnio, sumesta į katilą ar sudeginta. Bibliotekos ištuštintos. Sovietų raudonosios armijos dėka laimėję komunistai tiek įsismagino, kad net mokslinių veikalų klišės buvo sutirpdytos metalui !...

Šiuo laiku laisvėje, be pagrindinio daugiamečio medžio — **LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS** — retai tepasirodo rimtesnė, ypač mokslinė knyga. Gausesnę grupę sudaro daugiamečiai augalai: **AIDAI, LIETUVIŲ DIENOS, KARYS, SĖJA, LAIŠKAI LIETUVIAMS**, rečiau bepasirodą **TĖVYNĖS SARGAS, Į LAISVĘ, VARPAS** ir kiti. O šiaip, vis daugiau trumpalaikės smulkios pievų gėlytės — lengva grožinė literatūra: apysakos, dainos, pasakos, poezijos, tautosakos... Jos kasmet pasirodo, greit pražydi ir... retai kuri sulaukia kitų metų. Visus šiuos leidinius vertinu, pasigrožėju, pasidžiaugiu, sudarau komplektus. Mat, nuo jaunų dienų, — kai dar lietuvišką raštą tik slaptai gaudavome ir turėjome slėpti, — branginu kiekvieną mūsų kalba spausdintą lapelį. Tačiau labiausiai laukiu **TECHNIKOS ŽODŽIO**, nes čia viskas sava. Tik tų inžinierių specialybių šiais laikais priviso ir tiek jos išmandrėjo, kad tik retkarčiais užėini rašinį iš sau artimesnės srities. Dominuoja architektūra. Kitaip ir būti negali: išorinį grožį visi mato. O kas iš mūsų nemėgsta, nebrangina grožio? Taip įvairiuose jo pavidaluose.

Kodėl **TECHNIKOS ŽODIS** (greta **KARIO**) yra man brangesnis? Todėl, kad šioms dviem sritims atidaviau kūrybingiausias savo gyvenimo metus ir jėgas. Ir todėl, kad **Technikos Žodis** mus riša su Lietuva, neleidžia pamiršti, **KAS ESAME? KUOMI TURIME BŪTI? KAM TURIME GYVENTI?** Jis iš dalies atstoja savo kraštą, savo žmones, savo gimtąją aplinką. Todėl, kad **TECHNIKOS ŽODIS** stiprina mūsų tarpusavio ryšius ir be jo vargu ar

istusą dešimtmetį išsilaikytų po visus kontinentus išblaškytų kolegų tūkstantgalvis būrys.

Pageidauju, kad **Technikos Žodis** jo skaitytojų šeimai būtų lyg naujoviškas Kudirkos Varpas. Kiekvienas naujas sąsiuvinis tebūna to varpo naujas galingas skardus dūžis, iki gelmių supurtinąs mūsų svetimybėmis užnešamą sielą! Vėl teskamba, teaidi **KELKITĖS!.. IŠTVERKITE!.. NEPALŪŽKITE!..**

Pageidauju, kad **technikos darbuotojų organas** taptų **technikos arsenalu** Lietuvai išlaisvinti. O išlaisvinus, — gražiai atstatyti. Be vergų kolchozininkų !...

Dešimt metų greit nužengta. Išleista kapa su viršum sąsiuvinų. Bet mūsų kelias dar ilgas, mūsų laukia dar milžiniškas darbas. Prieš didelį **DARBĄ** paprastai žengia didelis **ŽODIS**. Tuo keliančiu, stiprinančiu, gaivinančiu žodžiu tebūna mūsų leidinys. Telydi **TECHNIKOS ŽODIS** mus visą laiką, kol grįšime į savo žemę. O grįžę, vietoj žodžio stversimės **DARBO** tikrai demokratinę, gražesnę Lietuvą atkurti.

Linkiu **Technikos Žodžiui** ir toliau augti, bręsti, vystytis, tobulėti. Ir ne tiek savo pakankamai dailia išvaizda, kiek savo turinio gilumu, pakraipos kilnumu. Tenevirsta jis šablonišku, patenkintų savo asmenine dalia emigrantų inžinierių organu.

Džiugu užtikti **Technikos Žodyje** naujus veidus, naujas pavardes, naujas mintis. Bet gaila, kad jame nerandu daugelio jo senų bendradarbių. Nevisi jų yra mirę gamtos mirtimi. Kiti gal dar pasireikš, pasirodys, atgis. Taip pat nerandu daugelio mūsų profesijos kolegų, išmokslintų daktarų. Jie tiek vilčių kėlė Lietuvoje, sėkmingai dirbo krašte ir tremtyje. Dabar, laimingai perplaukę Atlantą, jie nuo mūsų nutolo, atsiskyrė, nutilo. Gal jau paskendo amerikozmo bangose? Grįžkite, sustiprinkite mūsų gretas... Ir patys sušilsite, atgysite. Šiuo Lietuvai lemtingu laiku, laisvi būdami, kiekvienas turime dėtis kovon sutelktomis jėgomis. O šiais išbujojusiais **technikos metais** kovos priešaky, jos pirmose gretose turi būti ne kas kitas, o inžinieriai. Tai lietuvių inžinierių tradicija. Tai įrodo šios pavardės: T. Kostiuška, J. Jasinskas, T. Narbutas, P. Vileišis, E. Galvanauskas, St. Kairys — Kaminskas ir eilė kitų.

SVEIKINIMAI IR PASISAKYMAI T. Ž. SUKAKTIES PROGA

1961 m. bal., 27 d.

„Technikos Žodžio“ Redakcijai
Aukštai Gerbiamieji:

Aukštosios technikos dešimtmetį yra malonu sveikinti lietuvių inžinierių-architektų „Technikos Žodį“ minint savo dešimtmetį.

„Technikos Žodis“ per savo dešimtį metų davė daug šviesos ir stiprybės jo leidėjams bei skaitytojams profesinėje, organizacinėje ir visuomeninėje srityse — jis buvo ir yra organizacijos buities veidrodys ir jo ateities švyturys.

Linkiu „Technikos Žodžiui“ bei jo leidėjams ištvėmės ir įkvėpimo reikšmingą darbą toliau tęsti ir padėti Lietuvai laisvę atgauti.

Reiškiu pagarbą
(pas) P. Daužvardis
Lietuvos Konsulas

MIELIEJI TECHNIKOS ŽODŽIO SKAITYTOJAI, RĖMĖJAI IR BENDRADARBIAI

ALIAS Centro Valdybos vardu malonu ir džiugu sveikinti Technikos Žodį, jo vadovybę ir kolektyvą, minintčius dešimtmečio sukaktį.

Pirmiesiems šio techniško žodžio pionieriams reiškiu visų mūsų vardu didžią padėką ir gilią pagarbą, kad taip ryžtingai sumaniai ir nepailstamai stoji dirbti nedėkingą spaudos darbą ir jį tęsia toliau. Juo labiau malonu priminti, kad jų tarpe vadovu yra tas pats kol. G. J. Lazauskas, kuris jau 1946 m., tremtyje, vienas pirmųjų pradėjo techniškos spaudos darbą. Turime džiaugtis ir didžiūotis, kad mūsų tarpe atsirado, yra ir be abejonės bus daugiau tokių pasišventusių spaudos darbininkų.

Per savo spaudą, lietuvis inž.-architektas skelbia pasauliui, kad mes kartu su kitų tautų kolegomis dirbame bendrą darbą žmonijos labui ir tautų laisvei, didiname techniško žinių lobyną ir dedame kultūrinį įnašą būsimoms kartoms ir gentims.

Baigiu linkėdamas Technikos Žodžiui, talkininkams ir bičiuliams švęsti daug, daug prasmingų spaudos dešimtmečių, kad inž.-architektų šeima didėtų, jaunieji kol. įsijungtų į bendrą darbą, kiltų naujų idėjų, kad pasiektume naujų profesinių laimėjimų mūsų visų labui, pasididžiavimui ir pavergtos Tėvynės Lietuvos laisvei.

Visada su Jumis

ALIAS C. V-bos vardu
Karolis Bertulis,
vice-pirmininkas

Čikaga, 1961 bal. 17 d.

New York, 1961 m. balandžio 2 d.

ALIAS Chicagos sk. Techn. Spaudos Sekcijos
vadovui G. J. Lazauskui

Gerbiamieji,

Niekas savaimė nepasidaro. Taip pat ir „Technikos Žodis“, Amerikoje, neatsirado ir neišaugo be pastangų, pasiryžimo, pasišventimo ir ištvėmės. Pagarbai sveikinu jo organizatorius, redaktorius ir leidėjus, dirbusius su atsidėjimu per 10 metų!

Šiandien „Technikos Žodis“ yra veiksmingiausias įrankis PLIAS ir ALIAS struktūroje. Patrauklus tiek savo išvaizda, tiek turiniu — TŽ yra gražus mūsų organizacijos veiklos atspindys.

Ypač pastarasis šių metų numeris yra ypatingai įdomus informacijomis apie jaunuosius inžinierius ir architektus. Šiuo keliu reikėtų eiti: daugiau pavardžių, atvaizdų, darbų aprašymų ir kitų informacijų apie j a u n i m a, — jeigu mes norimė turėti jį savo gretose! Prieauglis iš mokyklų — išpūdingas. Tik reikia jį gyvai į ALIAS gretas telkti. Geriausias talkininkas šiame kelyje yra pats jaunimas, kurio, mūsų paguodai, jau pusėtinai turime savo tarpe. Tat, Į JAUNIMĄ — PER JAUNIMĄ!

Neabejoju dėl gražios „Technikos Žodžio“ ateities.

Antanas Novickis,

buv. ALIAS centro valdybos pirm.

ALIAS-gos garbės narys

Toronto, 1961 m. balandžio 2 d.

PLIAS Toronto skyrius širdingai sveikina „Technikos Žodžio“ dešimtmečio proga visus jo iniciatorius ir bendradarbius. Šis žurnalas, pateikdamas žinių iš įvairių technikos sričių laisvajame pasaulyje ir iš pavergtosios Lietuvos technikinio vystymosi, supažindindamas su mūsų technikos darbuotojais ir jų atliktais darbais, palaikydamas ryšius su išsisklaidžiusiais po visą pasaulį Lietuvos inžinieriais ir architektais, augo ir tobulėjo tiek savo išvaizda, tiek savo turiniu. „Technikos Žodis“ tapo laukiamu svečiu kiekvieno lietuvių inžinieriaus ir architekto namuose.

Šio dešimtmečio sukakties proga, mes pageidautume, kad visi lietuviai inžinieriai ir architektai užsienyje aktyviai prisidėtų prie šio žurnalo išlaikymo, tobulinimo bei leidimo ir sėkmingai įsijungtų mus visus į vieną techniška ir tautiška stiprią šeimą.

PLIAS Toronto Skyrius

Toronto, 1961 m. kovo 3 d.

Reikia pasidžiaugti, kad „Technikos Žodis“, dėka leidėjų didelių pastangų, įgavo puikią formą, gerą turinį, o ypač gražiai atliktą techninį spausdinimo ir iliustracijų darbą.

Parodžius „Technikos Žodį“ kanadiečiams inžinieriams, savo bedradarbiams, ir palyginus jį su menku kelių lapelių Professional Engineer's Association organu, atstovaujančiu net 15000 registruotų kanadiečių inžinierių, — jie negali atsistebėti, kaip saujelė lietuvių inžinierių pajėgia tokį puikų leidinį išleisti.

Argi mes, lietuviai inžinieriai, negalėtume dar glaudžiau susiburti apie „Technikos Žodį“, dar aktyviau jame reikštis, ypač kruopščiau atlikti savo pareigas, tuo palengvinant TŽ leidimo aplinkybes ir daugiau prisidedant prie savo organo tobulinimo?

P. Lelis
T.Ž. Atstovas Kanadoje

Bostonas, 1961 m. kovo 20 d.

Dešimtmetis „Technikos Žodžiui“ — didelis įvykis, bet, kas žino, gal tai tik pusiaukelė. Svarbiausia būtų nesustoti, nors ir sunku tęsti. Tad siūlyčiau pasvarstyti, ar nevertėtų sumažinti numerių skaičių iki 4 per metus, tačiau leisti juos laiku kas tris mėnesius. Turinys turėtų būti daugiau profesinis, mažiau reportažinis. Tad gal nevertėtų skirti tiek daug vietos ir iliustracijų savo organizacijos jubiliejams balių ar iškylių aprašymams. Tam reikalui pakanka informacijų bendrojoje lietuvių spaudoje, kuri pasiekia skaitytojus dažniau. Jei jau pasitaiko sunkumų užpildyti žurnalą inžinieriniais dalykais, gal vertėtų įvesti kitų griežtųjų mokslų skyrių lietuvių chemikų, fizikų, biologų, astronomų darbams, nes jie neturi savo žurnalo. Precedentą tam jau turime: jūrininkystės skyrius, kuris iš esmės nėra inžinierija.

Iš to, kas buvo spausdinama, man įdomiausia buvo lietuvių inžinierių profesiniai darbai, informacijos apie Lietuvoje leidžiamus technikos spaudinius (recenzijos) ir žinios apie mūsų inžinierių prieauglį. Gal pavyktų kiek sistemingiau registruoti iševijoje technikos mokslus baigusius asmenis?

Kiekvienu atveju „Technikos Žodis“ yra mano daugiausiai laukiamas žurnalas.

Su nuoširdžiais linkėjimais

Dr. inž. Jurgis G i m b u t a s

Detroit, 1961 m. kovo 28 d.

„Technikos Žodžio“ redakcinei kolegijai, Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų skyrius Detroite nuoširdžiai sveikina „Technikos Žodžio“ redakcinę kolegiją dešimtmečio proga ir linki ryžto, išvermės ir įsisaugojimo toliau tęsti tą reikšmingą ir kilnų spaudos darbą. Spauda yra antroji pasaulio galybė

Kaip malonu, kada po dienos rūpesčių patenka į rankas „Technikos Žodis“ ir tuo pačiu atsiranda galimybė su kolegomis pasidalinti techniškais mintimis ir gvildinti klausimus, kaupti medžiagą ir ieškoti geresnių kelių į mūsų krašto laisvę ir teisingumą.

Detroito ALIAS skyrius

New York, 1961 m. kovo 29 d.

Verta ir prasminga šių kultūrinio darbo sukaktį minėti, ištisą dešimtmetį laisvajame pasaulyje gyvenančius lietuvius inžinierius, architektus, technikus ir technikos darbuotojus lankius, vertiną inžinierine kūryba gimtąja kalba pasidalinus ir sėkmingos organizacinės bei kultūrinės veiklos darbus atžymėjus.

Pagarba ir padėka už visa tai priklauso ALIAS Chicagos skyriui, Technikinės spaudos sekcijos nariams ir vadovams — inžinieriniai kūrybinę spaudą skatinusiems, „Technikos Žodį“ įsteigusiems ir ryžtingai jį leidusiems; pasišventusiems redaktoriams, kūrybingiems bendradarbiams ir rūpestingiems žurnalo platintojams.

Neišsenkamos energijos, tvirtos sveikatos ir visokeriopos sėkmės „Technikos Žodžio“ darbuotojams linkėdami, pasirūpinkime, kad visi mūsų kolegos „Technikos Žodį“ prenumeruotų, remtų, jame bendradarbiautų ir jo išleidimą ateityje užtikrintų.

K. K r u l i k a s

Metraščio redaktorius

„Technikos Žodį“ su visu personalu, kuris davė gyvybės per visą dešimtmetį ir taip buvo artimas mums, nuoširdžiai sveikina

ALIAS Bostono skyrius.

* * *

AMERIKOS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBA

1960 m. rugsėjo 4 d. Čikagoje VI-tame visuotiniame Amerikos Liet. Inž. ir Arch. S-gos suvažiavime išrinktoji Centro Valdyba pareigomis pasiskirstė taip: Jonas Jasiukaitis — pirm., Algis Ostrauskas — vicepirm., Karolis Bertulis — vicepirm., Stasys Švedas — sek., Izidorius Bartkus — išd., Kazys Pabedinskas ir Bronius Galinis — valdybos nariai. 1961 m. vasario 8 d. K. Pabedinskui iš valdybos pasitraukus, jo vieton buvo pakviestas I-mas kandidatas Juozas Rimkevičius, kaip valdybos narys ryšiams su skyriais palaikyti. 1960 m. lapkričio 15 d. Centro Valdyba buvo įregistruota Massachusetts' valstybės sekretoriato, kur ir pati Amerikos Lietuvių Inž. ir Arch. S-ga yra įregistruota.

Pradėdama savo darbą naujoji Centro Valdyba pirmon eilėn ėmėsi pildyti VI-tojo suvažiavimo nutarimus. Pirmiausia buvo išsiųsta suvažiavimo priimta peticija Amerikos Jungtinių Valstybių Prezidentui. Tas darbas buvo atliktas bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos konsulu Čikagoje dr. P. Daužvardžiu. Peticija buvo išsiųsta prezidentui Dwight D. Eisenhoweriui 1960 m. rugsėjo 23 d. Jos pilnas tekstas atspausdintas Technikos Žodžio nr. 4, 1960 m. Iš Valstybės Departamento, ryšium su pasiūsta peticija, gautas toks atsakymas:

*"The Secretary of State
Washington 25, D. C.*

*Department of State
Washington, D. C.*

October 25, 1960

Dear Mr. Jasiukaitis:

The White House has sent to this Department your recent communication to the President so that we might also be informed of the views of your organization. Your interest in making them available is appreciated, and they have been brought to the attention of the interested offices of the Department.

*Sincerely yours
Temple Wanmaker*

Director Office of Public Services

*Mr. Jonas Jasiukaitis, President,
American Lithuanian Engineers' and Architects'
Association, Inc.,
1639 South Fiftieth Court,
Cicero 50, Illinois."*

Toliau, vykdydama suvažiavimo nutarimus, Centro Valdyba raštu padėjo organizacijoms, kurios sveikino VI-tąjį ALIAS suvažiavimą. Valdyba taip pat raštu pasveikino Sąjungos garbės narius: prof. Šimoliūną, prof. S. Kolu-

Jonas Jasiukaitis

pailą, prof. S. Kairį ir prof. S. Dirmantą. Dipl. inž. A. Novickiui Valdyba oficialiai pranešė apie jo išrinkimą Sąjungos Garbės Nariu. Centro Valdyba kol. Novickiui taip pat padėjo už jo pastangas ir tikrai didelį darbą, kurį jis atliko vadovaudamas ALIAS Centro Valdybai per pastaruosius dvejus metus. Kol. A. Novickio draugiškos ir nuoširdžios informacijos bei patarimai naujai Centro Valdybai buvo labai naudingi ir paskatinantys.

Kreipdama ypatingą dėmesį į PLIAS ir ALIAS organą *T e c h n i k o s Ž o d j*, Centro Valdyba periodiškai siūnia informacijas apie ALIAS veiklą. Tam reikalui vieną iš valdybos narių, vice-pirm. K. Bertulį, paskyrė Centro Valdybos atstovu prie Technikos Žodžio vadovybės.

VI-tasis ALIAS suvažiavimas atkreipė ypatingą dėmesį į naujų jėgų įtraukimą į sąjungos eiles. Centro Valdybos posėdžiuose šis reikalas dažnai įtraukiamas tarp kitų darbotvarkės punktų ir nuodugnai svarstomas. Centro Valdyba pavedė vice-pirm. A. Ostrauskui paruošti tuo reikalu platesnį pranešimą. Kol. A. Ostrausko paruoštas referatas: „Būdai ir galimybės papildyti ALIAS eiles nariais iš baigusiujų technikos mokslus Amerikos universitetuose“ buvo perskaitytas Centro Valdybos posėdyje, plačiai ir nuodugnai išdiskutuotas ir apsvarstytas. Nutarta sušaukti bendrą Centro Valdybos posėdį kartu su Čikagos sk. valdyba ir ieškoti kelių praktiškam šios problemos sprendimui. Studijų ir pasitarimų rezultatai bus skelbiami Technikos Žodyje.

ALIAS Centro Valdyba palaiko nuolatinį ryšį su PLIAS Centro Valdyba, periodiškai informuodama PLIAS Centro Valdybos pirm.

prof. S. Dirmantą apie sąjungos veiklą. Iš PLIAS nuolat gaunami gausūs paklausimai bei informacijos.

Metraščių leidimo reikalu vedamas susirašinėjimas su kol. K. Krulikū. Suvažiavimo metu buvo iškeltas pageidavimas, kad kol. Krulikui į talką turėtų ateiti daugiau kolegų inžinierių ir kad Centro Valdyba būtų pasitęsusi padėti kol. Krulikui greičiau tą Metraščių išleisti. Tam tikslui Centro Valdyba 1960 m. lapkričio 4 d. nutarė sudaryti pagelbinę komisiją iš šių asmenų: K. Krulik — komisijos vadovas ir Metraščių red., prof. A. Jurskis, V. Švipas ir C. Tomašauskas — komisijos nariai. Apie tai minėtiems kolegoms buvo pranešta raštu, prašant juos dėti visas pastangas, kad metraščių būtų kuo greičiau išleistas.

Stasys Švedas

Lietuvių Technologijos ir Mokslo Draugija Washington, kurios pirm. yra inž. dr. A. Mažeika, kreipėsi į ALIAS Centro Valdybą prašydama išaiškinti galimybes įsijungti į ALIAS. Centro Valdyba apsvarsčiusi šį reikalą, atsakė taip:

„1. Jūsų įsijungimas į ALIAS eiles visų jos narių būtų sveikintinas ir pageidautinas.

2. Jūs oficialiai skaitytumėtės ALIAS Washington skyrius, pagal ALIAS įstatus, bet galėtumėte turėti savo vidaus statutą tikslesniam Jūsų veiklos reguliavimui vietoje.

3. Jūs būtumėte stiprus ALIAS vienetas Washington, į kurį ateityje, gal būt, būtų įmanoma perkelti ir Centro Valdybą.

4. Suredagavimas Jums pavesto atskiro Technikos Žodžio numerio galėtų duoti galimybės pilnai pasireikšti Jūsų mokslinei ir organizacinei iniciatyvai.

5. Mokesčius Centro Valdybai tektų mokėti pagal ALIAS įstatus ir visuotinių suvažiavimų nutarimus“.

Minėtos Technologijos ir Mokslo Draugijos Valdyba pažadėjo duoti galutiną atsakymą, kai išstudijuos ALIAS įstatus. Šiuo metu ALIAS įstatai yra naujai perspausdinti ir netrukus

Karolis A. Bertulis

visiems pageidaujantiems Centro Valdyba galės juos pasiūsti.

Ištikus skaudžiai ligos nelaimei sąjungos garbės narį prof. S. Kairį, C. V-ba tuojau nedelsdama suteikė jam materialinę paramą paskirdama iš ALIAS Savišalpos Fondo šimtą dolerių. Taip pat Centro Valdyba tuojau išsiuntinėjo visų sąjungos skyrių valdyboms raštą, ragindama neatidėliojant paremti savo sąjungos garbės narį sunkioje nelaimėje.

Amerikos Lietuvių Inž. ir Arch. S-ga yra įregistruota, kaip pelno nesiekianti (non profit) organizacija. Pagrindinės jos pajamos yra narių mokesčiai. Kiekvienas sąjungos narys per savo skyriaus valdybą moka per metus Centro Valdybai: a) organizaciniams reikalams — \$3.—, b) į Stipendijų Fondą — \$2.25 ir c) savišalpos reikalams — \$1.—. Iš viso — \$6.25. Skyriai savo organizaciniams reikalams apsideda papildomu mokesčiu, pagal vietos sąlygas. ALIAS Centro Valdyba iš surinktų pinigų organizaciniams reikalams savo keliu nuo kiekvieno užsimokėjusio nario po \$1.— persiunčia PLIAS Centro Valdybai, savo reikalams pasilikdama po 2 dolerius nuo kiekvieno nario. Tokiu būdu Centro Valdybos žinioje yra trys kasos: Centro Valdybos, Stipendijų Fondo ir Savišalpos Fondo.

Centro Valdybos kasoje š. m. gegužės 1 d. buvo — \$238.27. Stipendijų fonde, kuris oficialiai vadinasi: Išvežtųjų ir Išstremtųjų Lietuvių Inžinierių Vardo Stipendijų Fondas, tą dieną buvo — \$86.80 pinigais ir — \$3096.20 išduota stipendininkams beprocentinių paskolų formoje. Iš viso Stipendijų Fonde minėtą dieną buvo 3183 doleriai. Stipendijos duodamos einantiems aukštuosius technikos mokslus Vakarų Europos aukštosiose mokyklose. Kandidatus stipendijoms parenka atitinkamo krašto Lietuvių Bendruomenės vadovybė, o galutinai stipendiją skiria ALIAS C. Valdyba.

Iki šiol Fondo stipendijomis yra pasinaudoję trys asmenys. Pirmasis sąjungos stipendininkas Mečislovas Bružas jau prieš kelis metus baigė Karlsruhe's Aukštąją Technikos Mokyklą ir atvykęs į šį kraštą pradėjo stipendiją grąžinti. Antrasis stipendininkas Valteris Timpa stipendija naudojosi tik keletą mėnesių. Vėliau,

gavęs negražinamą valdišką stipendiją, nuo ALIAS stipendijos atsisakė, pasižadėdamas gautąją sumą, kai baigs mokslus, grąžinti. Trečiasis ir dabartinis sąjungos stipendininkas yra Valteris Z y b e r t a s, einąs aukštuosius technikos mokslus Hannoverijoje.

Savišalpos Fondas iki šiol yra išmokėjęs

Izidorius Bartkus

\$1060.— pašalpų septyniems asmenims. Be to, iš Savišalpos Fondo buvo duota vienkartinė pašalpa — \$100.— Lietuvos Vasario 16-tosios Gimnazijai. Iš Savišalpos Fondo pašalpos duodamos negražinamai. Visus sąjungos piniginius reikalus šiuo metu tvarko C. V-bos išd. kol. Izidorius B a r t k u s.

Apskritai, C. Valdyba savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1. Įgyvendinti VI-tojo suvažiavimo nutarimus, pagal nustatytas gaires. 2. Paruošti sekančiam suvažiavimui naują programą, ryšium su besikeičiančiu gyvenimu mūsų profesinėje srityje ir gyvenamoje aplinkumoje. 3. Stengtis kiek galima dažniau informuoti sąjungos skyrius apie C. V-bos darbus ir gauti iš jų informacijų bei sugestijų. 4. Paruošti veiklos ataskaitą sekančiam suvažiavimui.

Visa tai atlikti vien pirmininkui su sekretorium bei išdinininku būtų neįmanoma. Tam reikalingas visų valdybos narių darbas, kuris atliekamas pasiskirsčius atitinkamomis sritimis.

Vice-pirm. kol. A. Ostrauskas yra pasiėmęs patį svarbiausią uždavinį: surasti būdus ir galimybes papildyti ALIAS eiles iš jaunųjų inžinierių, baigusių aukštuosius technikos mokslus JAV universitetuose. Būdamas pats šio krašto aukštųjų mokyklų auklėtinis, jis geriausia šią sritį pažįsta. Juo labiau, kad pastaruoju metu yra vėl atnaujinęs ryšius su aukštąja mokykla, stengdamasis įsigyti, greta savo turimosios, dar kitą specialybę.

Algis Ostrauskas

Vice-pirm. kol. K. Bertulis rūpinasi supažindinti visuomenę su ALIAS veikla per spaudą, dalyvauja Technikos Žodžio vadovybėje, kaip C. V-bos atstovas, be to, rūpinasi įsteigti ALIAS

skyrių Clevelande ir paruošti ten dirvą būsimajai C. Valdybai, kaip buvo pageidauta paskutiniame sąjungos suvažiavime.

Sekr. kol. S. Švedas veda C. V-bos posėdžių knygą, tvarko einamųjų reikalų korespondenciją, tvarko ir multiplikuoja visuotinio suvažiavimo protokolą ir atlieka kitus susirašinėjimus, susijusius su to suvažiavimo nutarimų vykdymu. Taip pat jis prižiūri ir derina veiklą su ALIAS įstatų dvasia.

Valdybos narys ryšiams su skyriais palaikyti kol. J. Rimkevičius šiuo metu turi apsiėmęs ypatingą darbą, organizuojant Lietuvos Paviljoną Tarptautinėje Parodoje, McCormick

Juozas Rimkevičius

Place, Chicagoje. Šį paviljoną įrengti, šiemet yra apsiėmęs ALIAS Čikagos skyrius. Kol. J. Rimkevičius aktyviai talkininkauja šiame darbe. Tolinėms kol. J. Rimkevičiaus uždavinys yra ruošti Centro Valdybos informacinius biuletenius, ryšiams su ALIAS skyriais palaikyti. Tų informacijų skyriams ištraukos sudarys medžiagą straipsniams Technikos Žodyje.

Valdybos narys kol. B. Galinis, gyvenęs Dorchesteryje, Mass., yra ALIAS archyvo saugotojas. Jis rašo ir įteikia atitinkamoms valdžios įstaigoms metinius pranešimus (Annual Report) apie sąjungos veiklą ir atstovauja sąjungą tose įstaigose. Jis yra nuolat informuojamas apie C. Valdybos veiklą. Šiuo metu, be šių pareigų, jis yra išrinktas ALIAS Bostono skyriaus pirmininku.

Centro Valdybos pirm. kol. J. Jasiukaitis koordinuoja visus šiuos darbus ir savo pastangomis bei iniciatyva palaiko harmoniją tarp C. V-bos ir ALIAS skyrių bei kitų jos padalinių visoje Amerikoje, stengdamasis kiekvienoje srityje pasiekti pozityvių rezultatų. Jis taip pat atstovauja sąjungą santykiuose su kitomis organizacijomis. Be to, jis kviečia C. Valdybos posėdžius, jiems pirmininkauja ir patiekia jiems darbotvarkę, išskeldamas įvairias svarbias sąjungai problemas bei sumanytus.

Bronius Galinis

II

TERMOELEKTRINIS GENERATORIUS

V. Petraitis

Estijoje gimęs mokslininkas Seebeck, besidarbuodamas Berlyne, 1821 m. atrado, kad uždaroje grandinėje, sudarytoje iš dviejų skirtingų metalų, atsiranda maža elektros jėga, kai tų metalų kontaktai turi skirtingą temperatūrą ir ta el. jėga proporcinga temperatūrų skirtumui. Elektros jėga, sukelta vieno C laipsnio temperatūros skirtumo, vadinama Seebeck'o koeficientu.

Nors Seebeck'o reiškinys ir buvo žinomas šimtą su viršum metų, vienok jis neturėjo iki šiol praktiško pritaikymo, jei neskaityti termoelementų panaudojimo pramonėje temperatūrai matuoti. Tikrai paskutinių kelių metų bėgyje termoelementų tyrimai žymiai pagyvėjo ir pažengė per tą laiką daugiau negu per šimtą su viršum metų. Tą pažangą sukėlė atradimas naujų medžiagų termoelementams, būtent puslaidininkių. Gryni metalai nėra jiems gera medžiaga dėl labai mažo našumo, kurs siekia tik dalį vieno nuošimčio ir dėl mažo Seebeck'o koeficiento. Pavyzdžiui vario — platinos termoelementas duoda 3.9; vario — gyvsidabrio — 11.7, nikelio vario — 21.9, geležies — vario 14.3, kobalto — vario — 19.7, aluminio — vario 3.5 mikrovoltus vienam C laipsniui temperatūros skirtumo.

Nuo kadencijos pradžios iki šiol naujoji Centro Valdyba jau turėjo 7 posėdžius, kurie vyko kol. I. Bartkaus, kol. J. Jasiukaičio, kol K. Bertulio, kol. S. Švedo butuose ir Jaunimo Centre — Tėvų Jėzuitų namuose, kur Jaunimo Centro direktorius Tėvas Kubilius leido naudotis C. V-bos posėdžiams atskiru kambariu be atlyginimo.

Bendrai, Centro Valdyba yra įsitikinusi, kad vienas ar du žmonės jokiaje organizacijoje stebuklų nepadarys. Tik visų jos skyrių bei paskirų narių glaudus ir nuoširdus bendradarbiavimas išlaikys Amerikos Lietuvių Inž. ir Arch. Sągą gyvybingą ir aktyvią. Įsijungs vis daugiau jaunųjų inžinierių ir architektų, o pati organizacija įgis vis didesnę svarbą tiek lietuvių tarpe, tiek ir tarp amerikiečių kolegų.

J. J.

Žymiai geresne medžiaga yra puslaidininkiai bei jų lydiniai, kurie nors ir turi didesnę varžą, bet duoda daug didesnę Seebeck'o koeficientą ir pakelia našumo koeficientą iki 10-20%.

Termoelemente, kaip ir kiekvienoje šiluminėje mašinoje, maksimalė dalis šilumos paverstinos į kitą energijos rūšį yra apribota idealiu termodinaminiu arba Carnot ciklo našumu, kurs lygus $(T_1 - T_2)/T_2$, kur T_1 ir T_2 yra absoliučios temperatūros ($273^\circ + t^\circ \text{C}$) karšto ir šalto kontakto. Tačiau dėl termoelemento nuostolių tik mažą dalį to idealaus teoretinio našumo galima praktiškai atsiekti. Ta dalis yra termoelemento našumas (thermocouple efficiency). Galutinas našumas (Overall efficiency) yra lygus Carnot našumo ir termoelemento našumo sandaugai. Galutinis termoelemento našumas yra iš kitos pusės jo naudingos energijos ir sunaudotos šiluminės energijos santykis. Šiuo metu pasiekti tipingi termoelementų našumai prie nurodytų temperatūrų pažymėti lentelėje.

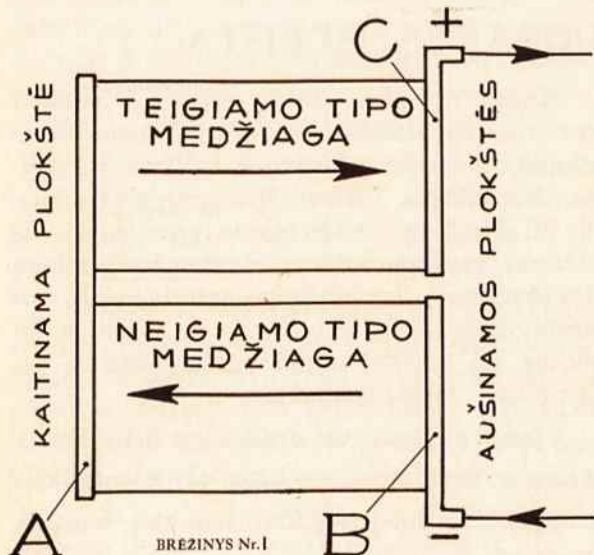
Nežiūrint privalumų, dauguma puslaidininkių turi tą trūkumą, kad jų temperatūros krašutinė riba siekia tik $500^\circ\text{--}700^\circ \text{C}$, gi elektros jėga ir našumas didėja su temperatūra. Tačiau daromos pastangos padidinti puslaidininkių veikimo temperatūrą. Tiriamos izoliuojančios medžiagos, tikslu panaudoti jas termoelementams, padidinant jų elektrinį laidumą ir nepaveikiant Seebeck'o koeficiento bei jų šiluminio laidumo.

Temperatūra		Našumas		
T_1	T_2	Carnot	termo elemento	Galutinis
2000°F 1,093°C	900°F 482°C	45%	17%	7.7%
1600°F 871°C	150°F 66°C	70%	26%	18%
1600°F 871°C	45°F 7°C	75%	28%	21%

Mišraus valentingumo medžiagos, kaip pav. ličio-nikelio deginys duoda daug vilčių prie temperatūros 700°-1500° C. Tik 10% ličio priedas prie izoliatoriaus nikelio deginio sumažina jo lyginamąją varžą nuo keletoš šimtų iki vienos šimtinės omo-cm.

Brėž. 1 parodytas termoelementas, sudarytas iš dviejų šonų: vienas iš teigiamo, o kitas iš neigiamo tipo puslaidininkių. Kad sumažinus kontaktų varžą, abiejų šonų karšti galai suglausti ne tiesioginiai, bet per tarpinę metalinę plokštę A, o šalti galai prijungti taip pat prie metalinių plokščių B ir C. Tos visos plokštės padarytos iš metalo, turinčio didelį elektrinį ir šiluminį laidumą, kaip varis, aliuminis, plienas. Termoelemento abiejų šaltų šonų galai paprastai prinituojami prie metalinių plokščių B ir C, o karšti galai prispaudžiami spiruokle prie plokštės A. Teigiamas šonas sukelia teigiamą elektros jėgą, veikiančią nuo karšto kontakto link šalto, o neigiamas — priešingą, tos abi elektros jėgos sumuojasi termoelemento gnybtuose. Jų kryptys nurodytos strėlėmis. Pavyzdžiui, teigiamo tipo puslaidininkis ZnSb duoda 170, o neigiamo tipo PbTe — 130 mikro voltų vienam C laipsniui temperatūros skirtumo tarp šaltų ir karštų kontaktų. Tokiu būdu tokio termoelemento Seebeck'o koeficientas siekia 300 mikrovoltų vienam C laipsniui.

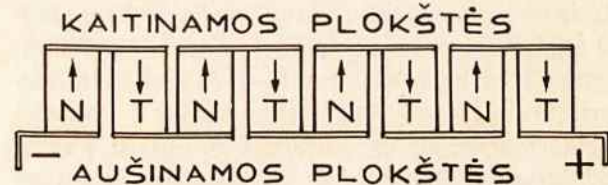
Žymiai padidėjus našumui, termoelementai pradėta taikyti kaip mažo galingumo generatoriai, sudaryti iš didelio skaičiaus nuosekliai ar mišriai sujungtų termoelementų, kurių karšti kontaktai naudoja bet koki šilumos šaltinį, o šalti aušinami. Termoelektrinio generatoriaus prin-

cipinė schema parodyta brėž. 2, kuriame 4 termoelementai sujungti nuosekliai. Kiekvienas jų sudarytas iš teigiamo tipo termoelektrinės medžiagos (T) ir neigiamo tipo (N). Termoelementų šonų galai sujungti metalinėmis plokštėmis, kurių vienos kaitinamos, o kitos aušinamos. Galima paminėti keletą vartojamų teigiamo ir neigiamo tipo termoelektrinių medžiagų ir jų Seebeck'o koeficientą, pažymėtą atitinkamai pliuso ir minuso ženklu: $\text{Bi}_2\text{Te}_3 + 40\% \text{Sb}_2\text{Te}_3 + 10\% \text{Sb}_2\text{Se}_3$ duoda 155, $\text{Bi}_2\text{Te}_3 + 25\% \text{Bi}_2\text{Se}_2$ duoda — 150, $\text{AgSbSe}_2 + 300$, $\text{AgSbTe}_2 + 220$, $\text{AgGaTe}_2 + 380$, $\text{PbTe} - 130$, $\text{BiSbTe}_3 + 197$, $\text{ZnSb} + 170$, $\text{BiTe}_2\text{Se} - 200$ mikrovoltų vienam C laipsniui.

Termoelektrinio generatoriaus pirmtakūnu JAV-bėse (prieš 1947 m.) reikia laikyti M. Telkes, kuri, panaudodama ZnSb ir PbS termoelementą, pasiekė 5% našumą. Tačiau tuo laiku puslaidininkių technologija nebuvo dar pakankamai išvystyta ir statiniai generatoriai neturėjo tokios paklausos, kaip kad šiandien satelitų ir projektuojamų erdvės kelionių amžiuje. Kitas žymus pionierius termoelektrinių generatorių ir šaldytuvų srityje buvo rusų mokslininkas Joffe, kuris žymiai pastūmėjo puslaidininkių technologiją Rusijoje.

Kaip neseniai atsiektą pažangą termoelektrinių generatorių srityje galima nurodyti The Martin Co. pagamintą 125 vatų 28 voltų generatorių, kursai vietoje kuro vartoja šilumą radioizotopo cerium'o 144 — pašalinį visų atominių reaktorių veikimo produktą. Generatorius yra kiaušinio formos 34 colių ilgio ir 24 colių skersmens. Jo paviršiuje sumontuoti 277 nuosekliai sujungtų termoelementų šalti kontaktai, o viduje, aplink radioizotopą — karšti. Gen. sveria 175 svarus ir yra skirtas satelitams. Jis gali veikti be pertraukos mažiausiai vienerius metus, duodamas pastovų 125 W galingumą. Šis generatorius duos daugiau energijos negu bet kuris kitas energijos šaltinis, įrengtas iššautame satelite JAV-bėse ar Rusijoje. Nebuvimas judančių dalių užtikrina jo saugų veikimą. Radioizotopui skylant, jo šilumos kiekis palaipsniui mažėja. Kad generatoriaus galingumas nesikeistų, skydas, jautrus

temperatūrai, veikimo pradžioje sumažina šilumos padavimą, palaipsniui jį didindamas.

Kitas termoelektrinis generatorius, skirtas satelitams ir vartojantis šilumai radioizotopą polonį 210 su 138 dienų pusamžiu, turi šiuos bruožus: karštų kontaktų temperatūra 1100° F, o šaltų 400° F, įtampa 2.8 V, galingumas 5 W, suvartotas galingumas 96 W, galutinis našumas 5.5%, Carnot našumas 65.5%, termoelemento našumas 8.4%. Po 138 dienų radioizotopo šilumos kiekiui per pusę sumažėjus, generatorius duos 2.4 voltus, 2.4 vatus.

Westinghouse Electric Corp. pagamino laivynui didžiausią iki šiol termoelektrinį generatorių 5 kW galingumo. Jis duoda įvairias įtampas ir sroves, pradėdant nuo 10 voltų 500 amperų ir baigiant 120 voltų 42 amp. Tas atsiikiama įvairiai grupuojant termoelementus. Generatorius yra ritinio formos 30 colių skersmens ir 30 colių aukščio. Jo vidus su karštais kontaktais kaitinamas kerosino liepsna iki 1200° F, o išorinis paviršius su šaltais kontaktais aušinamas cirkuliuojančiu vandeniu 50° F.

liuojančiu vandeniu 50° F.

General Instrument Corp. išleido į rinką mažą ritinio formos vienos pėdos aukščio termoelektrinį generatorių, sveriantį tik 10 svarų, 5 W galingumo, kurs šildymui naudoja propano dujas. Tai pirmas komercinis termoelektrinis generatorius. Jis veikia vienus metus su 50 galonų (200 svarų) tanku propano dujų, kurios parduodamos po 5 centai už svarą. Tokiu būdu jis gali veikti be pertraukos per metus už \$ 10.-

Intensyviai vykdomi termoelektrinių medžiagų tyrimai be abejo pagerins termoelementų našumo koeficientą ir praplės jų pritaikymo sritį. Neseniai pasirodė spaudoje daug žadanti žinia, kad Thermoelectric Corp. of Princeton, N. J., pagamino naują tris kartus našesnę medžiagą termoelementams, kuri sudaryta iš bismuto, teluro, selenio ir antimonio. Jei ta žinia pasitvirtins, termoelementų pritaikymas praktikoje žymiai praplis. Termoelementai pritaikomi dabar ne vien generatoriams, bet ir šaldytuvams, bet apie tai pakalbėsime kitą kartą.

LITERATŪRA

1. The Efficiency of Thermoelectric Generators, Maria Telkes. Journal of Applied Physics, New York, N. Y., vol 18, 1947.
2. Semiconductor Elements and Thermoelectric Cooling. A. F. Joffe. Infosearch, Ltd, London, England, 1957.
3. The Impact of Thermoelectricity upon Science and Technology, C. Zener, Symposium edited by Paul Egli, McGraw-Hill Book Co. New York, N. Y., 1960.
4. Recent Progress in Thermoelectricity, S. J. Angello, Electrical Engineering, May 1960.
5. Semiconductor Materials for Thermoelectric Power Generation up to 700 C, F. D. Rossi, J. P. Dismukes and E. F. Hockings. Electrical Engineering, June 1960.
6. Thermoelectricity Application Considerations, A. A. Sorensen, Electrical Engineering, December 1960.

HIDROMETRIJOS BIBLIOGRAFIJA IŠLEISTA

Didžiulis prof. S. Kolupailos darbas, aprašytas „Technikos Žodžio“ 1959 m. No. 5 p. 11, jau išspausdintas ir platinamas. Jį išleido Notre Dame universitetas, gavęs tam reikalui finansinę paramą iš Valstybinio Mokslo Fondo. Lygiai 1000 psl. tomas, įrištas į baltą lininę drobę su auksiniu titulu ir kolofonu (leidyklos emblema), turi 7370 hidrometrijos srities knygų ir straipsnių pavadinimų daugiau kaip 30 kalbų su angliškais vertimais ir trumpu turinio apibūdinimu. Medžiaga suskirstyta į 24 dalis, kurios turi po keletą skyrių: darbai išdėstyti chronologine tvarka, su kai kuriomis išimtimis. Vardų rodyklė turi 4500 autorių bei diskusijų dalyvių, kurie reprezentuoja bent 80 tautų ir valstybių.

Knyga prasideda 1663 metų G. Gamasei graviūros reprodukcija, kuri simbolizuoja hidrotechnikos laimėjimą žmonijos kultūrai ir vadinasi „Supančiotas Tibras“. Pratarmę parašė kun. Th. M. Hesburgh, universiteto prezidentas, išskeldamas vandens reikšmę gyvybei ir hidrometrijos aktualumą. Sveikindamas autorių su šio monumentalinio darbo baigimu, jis pabrėžia jo reikšmę tai mokslo sričiai, kuriai autorius pašventė savo 45 metų studijas.

Vienas puslapis turi dedikaciją: Šis veikalas skiriamas Tėvų žemei — Lietuvai; ir angliškai: To my old country — Lithuania this work is dedicated.

Ižangoje aprašoma darbo kilmė ir tikslas, taikyti metodai (santrumpos, didžiųjų raidžių rašymas, anglų transkripcija), turinio rodyklė, hidrometrijos istorinė apžvalga, klasiški hidrometrijos veikalai ir monografijos.

Autorius stengėsi išlaikyti savo darbe aukštą standartą vieton dabartinio chaoso ir apsilaidimo bibliografijoje: jis nurodo, kad kartais patys autoriai rašo darbų pavadinimus iš atminties, su skandalingomis klaidomis.

Atydžiai vartydami „nuobodžios“ bibliografijos puslapius skaitytojai gali pastebėti dvi „tendencijas“: į vieną eilę įrikiuoti didžiųjų ir mažųjų tautų ir kalbų darbai, taip pat nesivaržyta skelbti „slaptus“ darbus. Tuo būdu buvo norima iškelti mokslo universalumą ir pabrėžti mažųjų tautų įnašą į bendrą mokslo pažangą. Pvz., Pabaltijo hidrologinių konferencijų darbai turėjo didelės reikšmės hidrometrijos pažangai, ir tai pripažįsta pasauliniai autoritetai. Iš kitos pusės, svarbiausia JAV įstaiga, kuri vykdo hidrometrinius darbus 70 metų, savo didžiulio personalo patyrimą skelbia „slaptame“ tarnybiniame leidinyje; tų darbų neleidžiama cituoti ar diskutuoti; tuo daroma didelė skriauda mokslui ir varžoma pažanga. Šioje bibliografijoje pirmą kartą paskelbti jų svarbesnių darbų pavadinimai ir santraukos. Įstaiga pažadėjo „atskleisti paslaptis“ rimtoms mokslo studijoms. Tą autorius laiko dideliu laimėjimu. Ne be to, kad eilė rytinių šalių leidinių, kurie yra „visiškai

slapti“, yra irgi įrikiuoti į eilę, nenurodant tos ypatybės, kad neužsigautų tie, kuriems visur vaidenasi išdavimas.

Dideliame darbe, kaip šis tomas, neišvengiamos klaidos. Autorius pats rinko medžiagą ir ją tikrino bibliotekose, pats rašė mašinėle rankraštį ir taisė korektūras, be to, būdamas apkrautas paskaitų dėstymu ir studentų namų darbų taisymu buvo ypatingai pavargęs. Dėl tos priežasties liko nepastebėtos kai kurios klaidos, pridėtos paskutiniame puslapyje. Tačiau, didelė dalis tų atitaisytinų klaidų buvo rastos originaluose, tik jos iškilo ruošiant vardų rodyklę; daug tokios rūšies klaidų buvo iširta anksčiau ir atitaisyta tekste.

Apskritai, knyga išleista švariai ir vieninškai giriama visų, kurie ją pamato. Kas iš kolegų norėtų tą knygą įsigyti, jei ne savo darbui, tai bent reprezentacijai, tesiuočia 10 dolerių Notre Dame, Ind., University of Notre Dame Press. Toji kaina tesudaro 40% savikainos, kad ją galėtų pirkti neturtingos šalys. (Autorius už tą darbą jokio honoraro negavo).

Tarp kito, ižangoje autorius pažymėjo, kad tikras jo bibliografinių studijų tikslas buvo ruošimasis išleisti platų hidrometrijos kursą; jis tą laiko nepasiekiamu idealu, padaręs du bandymus su 20 metų pertraukomis. Tačiau dabar jis gauna leidėjų siūlymus tokį kursą išleisti, tik, suprantama, su visokiais komerciniais suvaržymais.

MŪSŲ SIGNATARO SVEIKATOS BŪKLĖ

Mūsų didžiai mylimas ir gerbiamas garbingas pirmasai Čikagos skyriaus garbės narys (jau dešimt metų!), buvęs Statybos fakulteto dekanas dr. prof. J. Kairys-Kaminskas ilgu, kad ir kreivokaip rašytu, laišku dalinasi savo pergyvenimais Amerikon atvykus, o ypač ligos metu.

„Likimas vienu atveju nebuvo man žiaurus, tai kad gerų žmonių rūpesčiu, nežiūrint sunkių gydymosi ir gyvavimų Amerikoje sąlygų ir kad pats iš savęs materialiai esu nepajėgus“.

Ligonis jau vėl išlėto dirba prie savo atsiminimų antrosios knygos, tai ką papildydamas, kairę pataisydamas. Gydytojai kietai žada, kad bus geriau ir duoda vilties grįžti beveik į normalią būklę. Kojai bus pritaisyta protezė. Nuoširdžiai sveikina visus kolegas ir dėkoja ji parėmusiems.

Kaip komiteto jam paremti išdininkas turi padėkoti ir pagirti Čikagos skyrių: iki šiol jo val-

dybos skirta auka — duosniausia. Gražiai pasirodė Montrealio ir Toronto skyriai.

St. Dts.

DETROITAS

ALIAS Detroito skyrius paskubomis surinko prof. Stp. Kairiui aukų kaip seka:

ALIAS Detroito sk. — \$10.— ir inžinieriai, architektai, K. Varis — \$5.—, V. Urbonas — \$5.—, prof. A. Damušis — \$3.—, A. Banėnas — 3.—, V. Duncia — \$3.—, J. Gaižutis — \$2.—, S. Juzėnas — \$2.—, V. Mitkus — \$2.—, po 1 dolerį — A. Arlauskas, V. Bražys, P. Čečkus, J. Černiauskas, M. Gilvydis, E. Jankus, A. Manvydas, N. Miškinis, L. Pečiūra, K. Tuskenis, Č. Staniulis, Stp. Smalinskas, Stankus, P. Vaicekaskas, V. Veselka. Viso surinkta \$50.—

P. S. Pavardės skelbiamos ne dėl kokios garbės, bet dėl tikrumo, kad aukotojo auka yra viešas dalykas ir nuėjo skirtam tikslui. (S. J.)

LIETUVIAI VERSLININKAI

K. KAUNAS

Jau 10 metų, kaip Technikos Žodis stengiasi išlaikyti ryšį tarp lietuvių inžinierių ir neleisti gesti lietuviškumo liepsnei. Dešimtmečio proga T. Ž. bendradarbis sumanė pasižvalgyti po Čikagą ir sužinoti ką veikia ir ko atsiekė mūsų vadinamieji kontraktoriai — statybos rangovai.

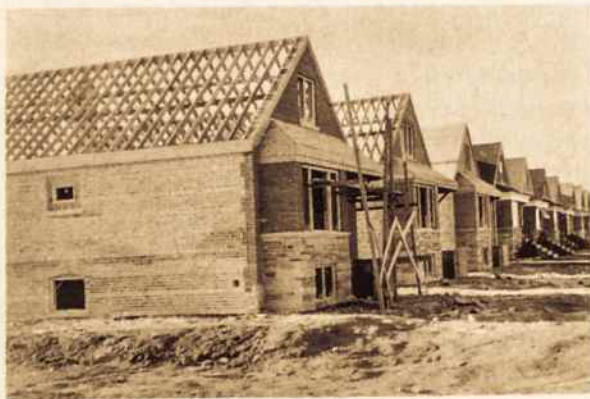
Pirmiausia užsukau pas seną pažįstamą, kuris iš naujųjų ateivių bene vienas pirmųjų pradėjo verstis savarankiškai. Tai

KAZYS KARAZIJA, kilęs nuo Kupiškio. Statybos darbais pradėjo verstis 1932 m. dar būdamas studentas. Nepriklausomos Lietuvos laikais pastatė apie 50 gyv. namų Kaune ir jo apylinkėse, 1 malūną Kupiškyje. Visos statybos jo paties projektuotos ir vykdytos.

Pirmos rusų okupacijos metu projektavo Skirsnemunės Cemento fabriko civilinius ir administracinius pastatus. Tremtyje, Vokietijoje, vadovavo Lithuanian Engineering Co. Regensburge, kuriai priklausė inžinieriai K. Vilčinskas (dabar Kanadoje), K. Šalasevičius (USA), J. Jukna (likęs Vokietijoje), T. Aleksandravičius. Jie remontavo namus, ligonines, krautuves, teatrus JAV kariuomenės reikalams. Buvo daroma virš 1 mil. markių metinė apyvarta vien darbo įėjai apmokėti.

Matome, kad K. Karazija į JAV atsivežė didelį patyrimą. Atvyko 1949 m. ir tuojau tapo dalininku vienos įmonės. Bandymas dėl vietos sąlygų nepažinimo nesibaigė sėkmingai — teko jį mesti. Statybos darbais pradėjo verstis 1950 metais. Pradėjo nuo remonto darbų, o vėliau perėjo prie naujų statybų ir projektavimo

V. Šimkaus projektas. Masinė statyba Čikagoje.

Šiuo metu koncentruojasi prie komercinių pastatų projektavimo. Iki šiolei yra pastatęs vieną supermarketą, keletą krautuvių ir įvykdęs daugybę kapitalinių remontų. Jam sekasi beverčiai seni pastatai perstatyti į puikias naujai atrodančias gyvenvietes, paversti juos vertinga nuosavybe.

Vienas iš įdomiausių Čikagos statybininkų yra

VALERIJONAS ŠIMKUS, iš kurio trykšta milžiniška energija ir jėga. Jis ir atrodo iš milžinų giminės kilęs. Įdomiausia, kad tai rangovas praktikas, be kokio ypatingo mokslinio techniško pasiruošimo. Labai įdomus ir jo gyvenimo kelias.

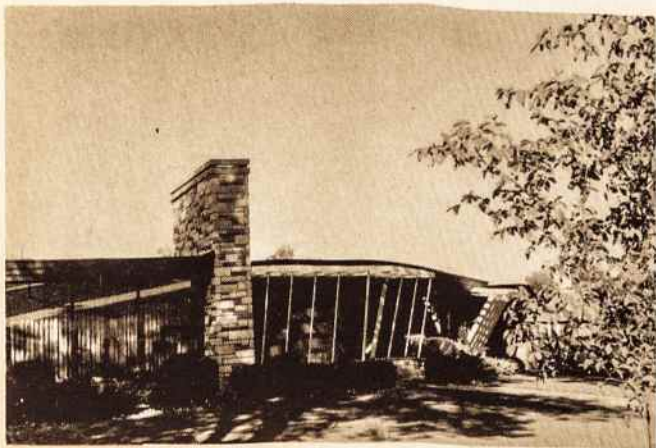
Valerijonas ir Ona Šimkai

V. Šimkus kilęs iš Vilniaus krašto. 1929 m. jam teko pasitraukti į Nepriklausomą Lietuvą. Apsigyveno Kaune ir dirbo ugniagesyboje. Būdamas ugniagesys pradėjo dirbti statyboje ir greitai pradėjo verstis rangovyste. Pastatė kelias pradžios mokyklas Kauno apskrityje 1936-39 m. tarpe. Jo manymu rangovavimas Lietuvoje neblogiau apsimokėjo negu Amerikoje.

Bolševikams okupavus Vilniaus kraštą, slapta grįžo į Vilnių tikėdamasis būti naudingas Lietuvos reikalui. Karo metu jis Vilniaus Priešgaisrinės — Priešlėktuvinės Apsaugos viršininkas. Manydamas, kad okupacijos baigsis, o Vilnius išliks, jis karo metu vykdė stambias statybas. Buvo nugriauti ištisi kvartalai senų ugniagesybos pastatų ir ugniagesių butų, perstant viską pagal šių laikų reikalavimus. Prisimena miesto inžinierių Mačėną, kuris jam daug pagelbėjo minėtus pastatus projektuodamas ir prižiūradamas vykdymą.

Kartu prisimena ir rezistencijos prieš voikių užmačias dienas: jo įstaigoje Vilniaus universiteto medikai studentai klausė paskaitų ir jų pačių daugelis tarnavo ugniagesiais, kad būtų aprūpinti darbu ir taip galėtų gyventi ir

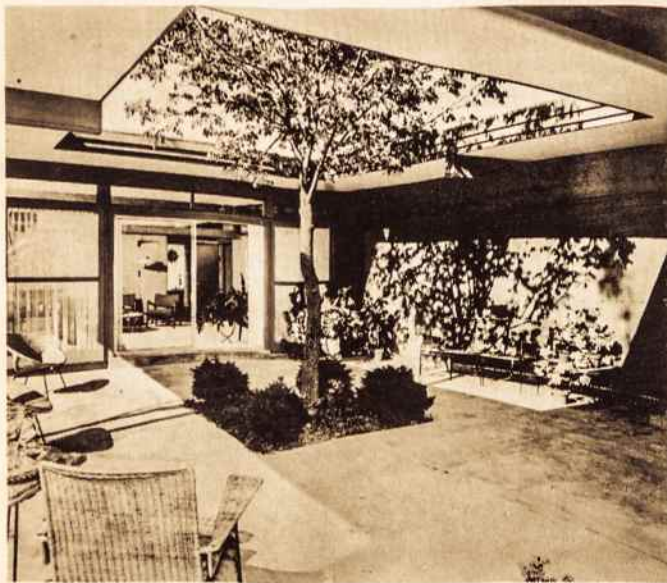

V. Šimkaus rezidencija Evergreen Park, Ill.

mokyti Vilniuje ir nebūtų mobilizuoti kariams darbams.

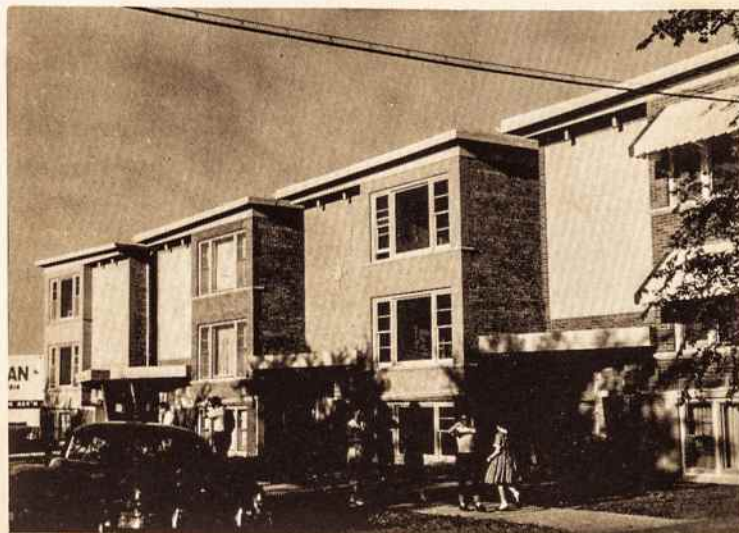
Anot V. Šimkaus, rangovavimas — statyba yra užkrečiama liga — pabandžius sunku vėl nemėginti. Atvažiavus į Čikagą, pradeda dirbti statybose, susipažįsta su vietos sąlygomis ir reikalavimais. 1952 metų pradžioje jis pradeda statyti naujus namus vienas pirmųjų tarp naujų atėivių. Taip kasmet jo pastangų dėka Čikagoje ir jos apylinkėse išdygsta po kelias dešimtis namų. Geriausiais biznio metais pastatė 36 namus — rezidencijas pradedant 12000 dolerių vertės iki 80000 dol. vertės. Stato ir apartamentinius na-

V. Šimkaus statyba — Blue Island, Ill. Yra ir tokių rezidencijų.

mus 3—10 butų dydžio. Yra pastatęs du vienuolynus su koplyčiomis, motelių ir įvairių kitokių pastatų.

Didelis jo noras ir troškimas, kad čikagiečiai pasistatytų Kultūros namus. Šiuo reikalu jam talkininkavo arch. J. Stankus ir paruošė tų namų projektą. V. Šimkui pavyko įtikinti Lietuvos Prekybos Rūmus (Chamber of Commerce) šį sumanymą remti ir, reikalui esant, finansuoti. Visuotiname susirinkime projektas užgirtas. Išreikštas pageidavimas atsiklausti lietuvių visuomenę, ar ji pritaro. Surastas netoli Čikagos 80 akrų sklypas.

V. Šimkus — apartamentinis namas.

Toliau reikalas nesisekė: kai buvo sušauktas veikėjų ir spaudos darbuotojų susirinkimas, susirinkusieji klaidingai suprato, kad V. Šimkus asmeniškai turi interesą ką nors statyti ir daryti iš to biznį. Rezultatas menkas: Prekybos Rūmai padarė išvadą, kad visuomenė namais nesidomi. Kas lankosi V. Šimkaus įstaigoje, mato ant sienos gražaus namo projektą, kuris jau seniai lengvai galėjo būti įkūnytas, jei lietuviai pajustų bendro darbo galią. Iki šiolei lietuviai finansuoja tik kitų sumanymus.

Sunku V. Šimkui savo projektą atsisakyti; jis dar ir dabar apie Kultūros namų pastatymą tebegalvoja. Nes lietuviybė jame neblėstančiai liepsnoja. Reta yra Čikagoje organizacijų, kur jis nedalyvautų ir nepasireikštų kaip mecenatas. Čikagiečiai prisimena, kad jis buvo stambus Rašytojų draugijos literatūrinės premijos dalininkas. Mini jį ir keli studentai, kuriuos parėmė stipendijomis. Daugiausiai jis dirba Vilniaus krašto Lietuvių S-goje, kartu su kitais vilniečiais. Lėmė jį visokeriopos sėkmės.

Ypatingai malonu buvo sutikti po ilgesnio nesimatymo buvusį mūsų organizacijos Čikagos skyriaus pirmininką 1954 m. Tai JONAS STANKUS, kuris sėkmingai verčiasi kaip architektas ir rangovas. Jis baigė architektūros skyrių VDU-tete Kaune 1944 m. Nuo 1944-53 m. gyveno Šveicarijoje. Be kitų užsiėmimų, dar gilino studijas Zuerich politechnikumre, kad įgytų architekto teises. Be to, dar studijavo filosofijos fakultete menų istoriją, archeologiją ir muziką.

Savo srities darbą dirbo, prie Zuericho miesto didžiulės ligoninės statybos 1945-48 m.

1953 metų pabaigoje jis atvažiavo į Čikagą, kur mes seniau atvažiavusieji jau buvome gero-kai apsipratę su Amerikos gyvenimu. Naujasis kolega žavėjo mus gražia iškalba, energija ir udeliais sumanymais. „Apsipras, nusiramins“, — ne vienas pagalvojome.

J. Stankaus namas Marquette Parke, Čikagoje

Nepasisekė J. Stankui lietuviškos statybos, bet atsirado daug užsakytojų iš amerikiečių. Per tuos keliolika metų jis paruošė ir įvykdė 50 savų projektų. Tai rezidencijos ir komerciniai pastatai. Kaikurios rezidencijos labai ištaigingos — iki 80000 dol. vertės.

Iš komercinių pastatų ypatingai vertas paminėti Vogels Inc. Restaurant su 1500 sėdimų vietų, Whiting, Indiana, kur buvo progos pasireikšti architekto kūrybai.

Ant sienos pamačiau nemažos gyvenvietės išplanavimą. Pasirodo, kad tai „Proposed Lithuanian Village“ — Lietuvių kolonija prie naujosios dienraščio „Draugo“ būstinės. Sumanymas užfiksuotas ant popierio, o šiandien tame „miestelyje“ gyvena amerikiečių šeimos, atsieit, atsirado netikėtų kliūčių lietuviškam užsimojimui.

Nesididžiuoja J. Stankus, kad pastatė net 8 šunų ligonines — šiais laikais kreipiamas ypatingas dėmesys peršertų šunų sveikatingumui kelti. Taigi, mielasis mūsų kolega neatsisako jokio statybinio uždavinio. 70% visų darbų atliekama lietuvių rankomis. Pats artimiausias jo bendradarbis yra arch. Juozas Skomantas, kurio meniška ranka gražiai valdo ir teptuką, kas aiškiai matyti iš jo darytų perspektyvų.

Vogels Inc. restoranas, Whiting, Ind. — 1500 sėd. vietų.

Pasirodo, kad Jonas Stankus „nusiramino“ tik trumpam. Pradėjo dirbti, kaip dauguma mūsų, Čikagos centre, didelėje Johnson-Johnson kompanijoje. 1955 m. išgirdome, kad organizuojasi statybos b-vė „Mūras“ ir kad Jonas Stankus pereina į biznį.

Pirmoji jo statyba tai Lietuvių bažnyčia St. Louis mieste Ill. valstybės pusėje (arch. J. Muloko projektas). Toliau Lietuvių bažnyčia Roselande — Čikagoje (arch. J. Kudoko projektas); Cicero bažnyčios priestatas (arch. Kova). Stato bažnyčią ir šiuo metu New Yorke pagal arch. J. Muloko projektą.

Nelengvas iš pradžių buvo jo darbas. Ant gražiai įruoštos jo įstaigos sienų kabo kitas Kultūros Namų projekto variantas, Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) namai, kurie lengvai galėtų būti pastatyti, bet atidėti į šalį, nes čikagiečiai neįstengia jungtis bendram darbui.

J. Stankus su bendradarbiu J. Skomantu savo įstaigoje

PROF. INŽ. VIKTORUI BIRŽIŠKAI 75 METAI

K. KAUNAS

Sios sukakties (X. II. 23), kiek pavėluotą minėjimą, š. m. kovo 25 d. Chicagoje, suruošė Jubiliatui artimos organizacijos.

Vakarienės metu atskiri kalbėtojai trumpai nušvietė labai turiningą ir nuotykingą profesoriaus gyvenimą. Jo visuomeninė veikla ir kova už lietuvių prasadę labai anksti. Jo paties žodžiais, jis prieš caro valdžią pradėjo kovą būdamas šeštoje klasėje. Dalyvavo moksleivių socialdemokratų kuopelėje, kuri tuo metu rodė didelį aktyvumą ir išugdė Lietuvai daugelį būsimųjų veikėjų. Profesorius su socialdemokratų srove plaukė per visą amžių, nors nebuvo partijos aktyvistas.

1904 m. profesorius pradėjo studijas Petrapilio universiteto matematikos-gamtos fakulteto skyriuje, bet išlaikęs įstojamuosius egzaminus Petrapilio technologijos institute, kartu ir ten studijavo ir jį baigė 1914 m. inžinieriaus technologo laipsniu. Dar būdamas studentu užsidirbo sau duoną. Karo metu buvo direktorius Petrapilio amunicijos fabrike ir kaip toks vos neprarado gyvybės bolševikų revoliucijos metu, bet draugiškų darbininkų buvo užtartinis išgelbėtas nuo mirties.

Nuo 1920 iki 1922 m. profesorius dirbo Vilniuje kaip pedagogas ir vietos lietuvių, lenkų ir rusų kalbų, laikraščių redaktorius.

Ir čia kelis kartus buvo lenkų suimtas ir teistas. Viso profesorius kalėjo penkis kartus ir kelis kartus grąšintas mirties baume. Tas tik įrodo, kad Viktoras Biržiška buvo tikras kovotojas už mūsų tautos teises. Jis pabrėžė, kad per visą gyvenimą jam lietuvių buvo svarbiausia vertybė, diktuojanti jo gyvenimo kelią. Ir tikrai, profesorius visą amžių dirbo pedagogo darbą, kad lietuvis inteligentas būtų sąmoningas ir pasiruošęs. Palyginamai mažai tedirbęs kariuo-

menėje (1922 — 26), jis mokytojas Aušros gimnazijoje Kaune, suaugusiųjų gimnazijoje, Aukštųjų karininkų kursuose. 1922-39 VDU matematikos gamtos fakulteto docentas, jamė dėstęs 15 aukštosios matematikos disciplinų. 1940-44 Vilniaus universiteto ord. profesorius. To darbo nenutraukė ir tremtyje — 1946-49 m. buvo Pabaltijo universiteto Hamberge ir Pinneberge ord. profesorius.

Per visą tą laiką parašė visą eilę veikalų iš savo srities. Dalis jų išlesita, o dalis tebeguli rankraščiuose ir laukia geresnių laikų.

Iš studentų profesorius daug reikalavo. Profesorius nevalgė įrodyti, kad mokslo darbą reikia dirbti ir dirbti. Prieš jį buvo galima laikytis tik šachmatų srityje, kuriais jis aistringai lošė net su savo studentais.

Nuo 1950 m. profesorius gyvena JAV ir jau visa eilė metų kai pastoviai įsikūrė Čikagoje. Profesorius dar ir dabar vis tokios pat jaunuoliškos energijos ir geros nuotaikos, nors jo gyvenimo kelias nėra lengvas, nes dėl senyvo amžiaus jau negali dirbti reguliaraus darbo.

Minėjimo vakariene praėjo tikrai gražioje nuotaikoje prie gausiai apkrautų stalų. Tenka su dideliu dėkingumu vertinti žmonių klubo narių ir valdybos įdėtą darbą ir triūsą, kartu ir kitas ponias, kurios prisidėjo prie tokio jaukaus minėjimo paruošimo.

Buvusių studentų karta ir jaunimas turėjo progą susipažinti su aktyvaus lietuvių gyvenimo keliu ir vėl prisiminti, kad daug kas priklauso nuo mūsų pačių energijos ir noro dirbti.

Linkime profesoriumi Viktorui Biržiškai ilgų ir vaisingo darbo metų. Jis tik tokį gyvenimą pripažįsta, tokį gyvenimą skaito prasmingu. Toks turėtų būti ir mūsų gyvenimo tikslas.

Prof. inž. Viktorui Biržiškai pagerbti, jo 75 m. sukakties proga, kovo 25 d. minėjimas su menine dalimi ir vakariene.

(fot. V. Noreika),

MĀSULMIRUSIEJI

1958-61 metų. T. Ž. minėjo eilę mirusių inžinierių, būtent: prof. A. GRAVROGKĄ (1958), dipl. technologą (chem.) M. KRIAUČIONIŲ (1959), prof. J. ČIURLIŲ (1959), technol. (mech.) inž. Č. MIKUČKĮ (1960), mech. inž. K. PREKERIŲ (1960), dipl. stat. inž. K. RIMKŲ (1960). Surinktomis žiniomis, tame laikotarpyje mirė dar šie inžinieriai, technikai ir technikos darbuotojai:

1958 METAIS

stat. inž. ŽALNIERIŪNAS Aleksandras, Lietuvoje dirbęs geležinkelių žinyboje; nuo 1945 m. gyvenęs Memmingeno lietuvių stovykloje ir nuo 1948 m. Venecueloje, kur turėjo šviesoraščio gamybos įmonę. Tapybos mėgėjas. Mirė balandžio 10 d. ir palaidotas Valencijos m. kapinėse.

Stat. inž. OKUNIS Tomas, gim. 1878. III. 7 Šelvių km. Vilkaviškio valsč. ir apskr., 1898 m. baigė Mintaujos gimnaziją dalyvaudamas slaptoje lietuvių veikloje; 1903 m. — Maskvos un-to matematikos fakultetą ir 1908 m. — Maskvos aukštąją technikos mokyklą. Baigęs, 12 metų buvo Maskvos — Petrapilio plentų viršininku. Grįžęs į Lietuvą 1924 m. dirbo Plentų Valdyboje, vėliau Tauragės, Marijampolės ir Alytaus apskr. inžinierium. Paruošė išsamią Lietuvos kelių statybos ir priežiūros studiją. Prižiūrėjo Marijampolės ir Pavenčių sukraus fabrikų statybas. Darbavosi Tautos Pažangos ir Lietuvos Atgimimo draugijose, reiškėsi spaudoje aprašydamas vykdomas ir atliktas statybas. Nuo 1944 m. gyveno Vokietijoje, nuo 1949 Bostone, JAV, kur dirbo kaip architektas. Mirė gegužės 6 d., sulaukęs 80 metų amžiaus. Palaidotas Nauj. Kalvarijos kapinėse Bostone.

Dipl. stat. inž. MACKEVIČIUS Leonardas, baigęs 1932 m. Kauno ATM-lą ir 1940 m. VDU-teto technikos fak-tą. Buvo amatų mokyklos mokytojas Kaune, vėliau Lietuvos TSR valstybinio dailės instituto architektūros katedros vedėjas. Mirė liepos mėn. Vilniuje, 57 metų amžiaus. Jį pažinę vertino jį kaip nepaprastai kilnų, darbštų ir pareigingą asmenį. Mirtis jį tikrai peranksti nuskyne.

Matininkas JASAITIS Leonas K., kilęs iš Suduvos krašto, buvęs žemės tvarkytojas; mirė 69 metų amžiaus Brooklyn, N. Y. ir liepos mėn. 11 d. palaidotas Šv. Karolio kapinėse Long Island, N. Y.

Inžinerijos studentas TAUTKUS Alfredas mirė rugsėjo 2 d. ir palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje.

Inž. VYŠNIAUSKAS Jonas mirė lapkričio mėn. Worcester Mass.

Karo technikas plk. ltn. LUINYS Antanas, gim. 1892. XI. 19 Pagelžių km. Raudonių vl. Baigęs Karo mokyklą ir Aukštuosius karininkų technikos kursus Kaune. Dirbo Karo butų valdyboje — Statybos skyr. viršininko pavaduotoju. Mirė rugsėjo 18 d.; palaidotas šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje.

Matininkas KIREILIS Kazys, gim. 1904 Kupkiuose, Vabalninko vl. 1924 m. baigęs matininkų Kursus, buvo Biržų apskr. žemės tvarkytojas; vokiečių okupacijos metais veiklus rezistentas. Tragiškai žuvo lapkr. 11 d., autobusui apvirtus į upę, netoli Panevėžio; palaidotas Biržuose.

1959 METAIS

Dipl. stat. inž. KALVAITIS Pranas, buvęs aktyvus „Neries“ klubo šachmatininkas, mirė ir palaidotas Čikagoje sausio mėn.

Dipl. technol. (el.) inž. DRĄSUTIS Pranas, gim. 1906. XI. 17 Petrapilyje. Baigė 1924 m. Panevėžio gimnaziją VDU-teto technikos fak. 1933. VI. 13. Dar studijų metu 1928 m. buvo priimtas į universiteto el-kos laboratoriją jaun. laborantu, 1929 m. pradėjo darbą Petrašiūnų elektros stotyje inžinieriaus pareigose, vėliau eksploatacijos inžinierius; 1932 m. paliko tarnybą VDU-tete, nuo 1935 m. VRM-jos statybos inspekcijos elektros ir ugniagesybos reikalams referentas; nuo 1937 m. akc. „Elektros“ b-vės direktorius, 1940-41 elektrifikacijos planavimo viršininkas, nuo 1936 Lietuvos energijos komiteto nuolatinis narys ir elektros komisijos pirmininkas; 1941-44 Lietuvos energijos valdybos viršininkas ir kartu VDU-teto adjunktas dėstęs garo katilų kursą ir jį išspausdinęs.

1944-48 Hanau lietuvių stovyklos dirbtuvių vedėjas ir tarptautinės amatų mokyklos vedėjas. 1948 išleido Flektro — instaliatoriaus 190 psl. vadovėlį. 1949 atvyko į Clevelandą ir dirbo Illuminating Co, 1954 m. Lietuvos ūkio atstatymo studijų komisijos, energijos ūkio šakos vadovas. Lietuvoje sudarė Šiaulių Rekyvos, Kedainių, Joniškio ir Biržų elektros jėgainių projektus. Skautų vadovybė jam suteikė garbės žymenį už nuopelnus; buvo veiklus korp. Neo-

Lithuania narys ir valdybų darbuotojas, tos korp-jos atkūrėjas ir pirmininkas Clevelande; Lietuvoje Inžinierių s-gos valdybos narys. Mirė 52 metų amžiaus, kovo 26 d., palaidotas Kalvarijos kapinėse Clevelande, Ohio.

Dipl. stat. inž. DIRVIANSKIS Algirdas, kilęs nuo Telšių. Lietuvoje darbavosi Kelių Valdybos tiltų skyriuje. Vokietijoje gyveno Gesthacht bei Hamburg stovykloje; buvo Pabaltijo universiteto Hamburge profesorių ir studentų stovyklos komendantas. Nuo 1949 m. JAV-se, 1950 išlaikė professional Engineer egzaminus; dirbo prie tiltų projektavimo North Dakotoje. Mirė spalio 23 Los Angeles 48 metų amžiaus palaidotas Kalvarijos kapinėse.

Mech. inž. MINIUKAS Valerijonas, gimęs ir mokslą baigęs Rygoje. Lietuvoje dirbo susisiekimo min-jos žinyboje, vadovavo „Grandies“ sporto klubui Kaune, žaidė Lietuvos valstybinėje tinklinio rinktinėje. Vokietijoje Wuerzburgo stovykloje su karo techniku D. Meižiu suorganizavo šoferių-mechanikų kursus ir dirbtuves; išleido dvi laidas knygos „Automobiliai“. Nuo 1949 m. apsigyveno Hartforde, Conn., kur ir mirė spalio 23 ir palaidotas Hartfordo kapinėse.

(Tęsinys sekančiame numeryje)

A. a. arch. V. Adomavičiaus platesnis nekrologas ruošiamas sek. T. Ž. numeriu

Dipl. inž. arch. ADOMAVIČIUS Vladas, gim. 1906.I.11 Kostromos mieste, Rusijoje. 1926 baigė Aušros gimn. Kaune, 1936 Kauno konservatoriją, 1941 VDU statybos fak. Bendradarbiavo spaudoje kaip architektas, žurnalistas; rašė eilėraščius, noveles, feljetonus. Reiškėsi kaip kompozitorius, chorvedis, muzikos kritikas. Sukomponavo apie 50 liaudies dainų, taip pat dainų chorams ir solistams. Hanau stovykloje suorganizavo chorą, kuris vėliau išaugo į Dainavos ansamblį; JAV-bėse Athol, Mass. gyvendamas atgaivino Gardner, Mass. lietuvių chorą. Lietuvoje suprojektavo Alytaus bažnyčią ir kt.; prižiūrėjo Fizikos-Chemijos instituto statybą; darbavosi Statybos bendrovėje. Dalyvavo LB-nės, inžinierių ir Kultūros klubo organizacijose bei jų valdybose. Suprojektavo ir padarė vitražus šv. Pranciškaus bažnyčiai Athol, Mass.; nuo 1954 Bostone dirbo arkivyskupijos statybų įstaigoje, kur projektavo visą eilę bažnytinių pastatų. Buvo Technikos Žodžio redakcinės kolegijos narys ir T. Ž. atstovas. Pastaraisiais metais atsiūsdavo į Čikagą po pilnai suredaguotą T. Ž. numerį su jo paties surinkta medžiaga. Todėl jo mirtis yra skaudus nuostolis mūsų organizacijai, Technikos Žodžio žurnalui ir visiems bendradarbiams. Jo darbai tęsti reikia bent keliolikos asmenų.

Mirė vasario 18 d. ir palaidotas Naujosios Kalvarijos kapinėse Bostone.

SPAUDOS APŽVALGA

MOKSLAS IR TECHNIKA NR. 5, 1960

J. LINKAITIS rašo apie energetikos klausimus, minėdamas kaip belgų kapitalistai skriaudė Lietuvą. Negalima užginčyti, kad energetikos reikalai tikrai anais laikais buvo netvarkoje, bet keista, kad po tokių didelių sovietinių laimėjimų gyventojai vis dar negali laisvai naudoti elektros energiją savo reikams. Visvien autorius tvirtina, kad žemės ūkis dabar daugiau energijos sunaudoja, negu pramonė buržuazijos laikais, nors elektra yra aprūpintos tik keliolikos kolchozų raštinės ir kelių pirmininkų butai.

Autorius iššaukia mus, „buržuazinius užsienio nacionalistus“, ar ir dabar mes drįsime vadinti utopiją sovietų užsimojimą Lietuvoje statyti šiluminę elektros gamyklą kelis kartus galingesnę už Kauno HES. Kas čia nepaprasto, jei sovietai pastatys 100.000 kW jėgainę, kai čia kasmet pastatoma po kelias milijoninio pajėgumo jėgainės? Autorius visai neslepia, kad Lietuva bus įjungta į Leningrado tinklą. Dabar Lietuvos žmonės gali pasidžiaugti pažadais apie didelius užsimojimus.

263 brigados Kaune kovoja dėl teisės vadintis komunistinio darbo kolektyvais. 18 brigadų ši vardą jau turi. Jų nariai turbūt gauna komunistams teikiamas privilegijas.

Kaip technikos naujiena aprašomas dujų briketas. Skystas butanas sumaišomas su šlapalo-formaldehido derva, poliviuliniu spiritu, kazeinu, glicerinu. Šios medžiagos sudaro ploną plėvelę, kuri smulkiausių skystų dujų lašelius skiria vieną nuo kito. Veikiant formalinu ši plėvelė sukietėja. Taip gaunamas briketas, kurio išvaizda ir savybės tokios pat, kaip ir kieto kuro. Vienam litrui vandens užvirinti užtenka 4-5 gramai briketo. Briketas gali būti sandėliuojamas betkur — net laikomas atvirame ore. Pervežimui nereikalingos cisternos. Labai paprastomis priemonėmis briketai gali būti pavartojami kaip variklių kuras.

Pradėti gaminti noragai iš specialios silikatinės masės. Sovietai pastatė ir bandomąjį turboautobusą, bet nesidžiaugia jo veikimu: suvartoja daug kuro, dar neišspręsta duslintuvų konstrukcija, turbinų mentės reikalingos aukštos kokybės plienas.

MOKSLAS ir TECHNIKA nr. 6.

A. POCIŪNAS apie durpių kraiką, kurio 10.000 tonų numatoma eksportuoti į JAV. Tai bene pirmas Lietuvos gaminys eksportui į nesatelitinius kraštus nuo sovietinės okupacijos pradžios. Kapitalistiniame pasaulyje net kolonialinės šalys turi teisę eksportuoti ir turėti prekybinius ryšius su bet kuriuo kitu kraštu, bet tik ne "sovietinė respublika" Lietuva.

K. JOTAUTAS rašo apie naujus gaminius ir naują techniką statybinių medžiagų pramonėje. Visos tos medžiagos laisvajame pasaulyje jau dešimtys metų vartojamos. Minima mineralinė vata, putų silikatiniai blokai ir stambiosios plokštės, keramzitas — lengvoji inertinė medžiaga betonui. Dar kartą galima tik pastebėti, kad visų šių medžiagų gamyba bent 15 metų pavėluota. Efektinga gamyba gal bus suorganizuota septynmečio pabaigai pagerbti.

Drg. K. Klupšas ir jo vadovaujama grupė stengiasi diegti į statybinių medžiagų pramonę naują anhidritinį cementą, pagamintą iš vietinio gipso. Jis, esą, labai gera rišamoji medžiaga, tinkanti net dirbtinajam marmurui gaminti. Tinka ji ir kaip pagrindas po linoleumu. Iš jo galima gaminti ir šlifuotas grindis, tinkančias net gyvenamiesiems namams. Linkėtina, kad toks gražus aprašymas būtų tikroviškas, nes tokia vietinė medžiaga Lietuvai gyvybiškai reikalinga.

P. EIDUKEVIČIUS rašo, kaip pagerinti šlapią linų verpimą.

A. SKUPEIKA aprašo Vilniaus pramonės kilimą. Pažymi teisingą faktą, kad prie lenkų Vilnius merdėjo. Jei 1914 m. Vilnius turėjo 214 tūkstančių gyventojų, tai ir 1939 tik 215 tūkst. Atitinkamai ir pramonė vos laikėsi. Prie jų atsirado tik radijo aparatų fabrikas "Elektrit". Autorius seka pasaką, kad prie sovietų dar pirmais okupacijos metais pramonė pradėjo vystytis smarkiu tempu, kai visiems žinoma, kad vos įkėlę koją į Vilnių rusai, išgabeno iš jo daug mašinų ir įrengimų atsieit, miestą deindustriavavo. Todėl tolimesniems pasakojimams sunku patikėti. Konstatuojama, kad iš smulkios pritaikomosios pramonės miesto, Vilnius virsta mašinų gamybos ir metalo apdirbimo miestu, kaip ir visa sovietų pramonė koncentruojasi į karinio potencialo ugdymą. Seniai reklamuojama skaičiavimo mašinų gamykla pradėjo darbą 1958 m. nuo kasos aparatų gamybos ir dabar perėjo prie perforacinių skaičiavimo mašinų, o 1960 m. pradėjo įsisavinti elektroninių mašinų gamybą. Iš kitos spaudos girdėjome, kad ten buvo užtenkamai gaminama broko, kas naujoje įmonėje

visai natūralu, ypatingai, kai žūtbut stengiamasi įvykdyti planą jei ne kuo kitu, tai bent broku.

Minima prof. J. VIDMANTO 60 metų sukaktis, kuris pirmaisiais okupacijos metais visus nustebino persimetimu į ugningą sovietų entuziastą. Jau tada jam buvo pavesta suorganizuoti vyriausią kuro valdybą. Kaip bebūtų, po sovietų grįžimo, į universitetą grįžo ir J. Vidmantas. 1958 m. jam, suteikiamas profesoriaus vardas už mokslinį ir pedagoginį darbą. Dirbo ir profsąjungose. . . Pripažįstami nuopelnai kuriant lietuvišką techninę literatūrą ir terminologiją. Jo vadovaujama katedra išleido 150 inžinierių durpininkų. Sako, jis ir dabar jaunatviškai energingas.

A. SADŪNAS apgynė disertaciją tema "Kalio persulfato skilimas hidrooksidinių katalizatorių poveikyje", kuriai priskiriama nemaža teoretinė reikšmė.

MOKSLAS IR TECHNIKA NR. 7

J. PALECKIS parašė žurnalui poemą apie tarybinio kelio dvidešimtmetį. Tai žmogus visą gyvenimą mėgęs švaistytis gražiomis frazėmis. Jei nepriklausomybės laikais jis buvo nepataisomas kritikas, neišskiriant nei sovietinės sistemos, tai pajutęs sovietų išgalėjimą, jis pradėjo kartu su Liūdu Gira giedoti panegirikas sovietams ir štai, jau virš 20 metų ištikimai jiems starnauja, nes gavo vyriausio biurokrato vietą.

Šia proga Paleckis „sutvarko“ hitlerinius užgrobikus, kurie naikino „žemesnes“ rases. Mes gi prisimename, kad grįžus Paleckiui buvo naikinama visa Lietuvos ūkininkija, kaip klasinis sovietų priešas. Lietuviškos žemės artojas Paleckiui nebuvo savo krašto pilietis, bet naikintinas priešas. Užsilipęs ant jo kapo, štai ką jis rašo:

„Iš esmės pasikeitė ir darbas Lietuvos kaime. Kolūkinė santvarka prikėlė kaimą naujam gyvenimui ir likvidavo jo „idiotizmą“, kaip K. Marksas vadino, kaimo gyvenimo primityvumą ir atsilikimą“. Taip ir prisimena pasakėčia apie vilką.

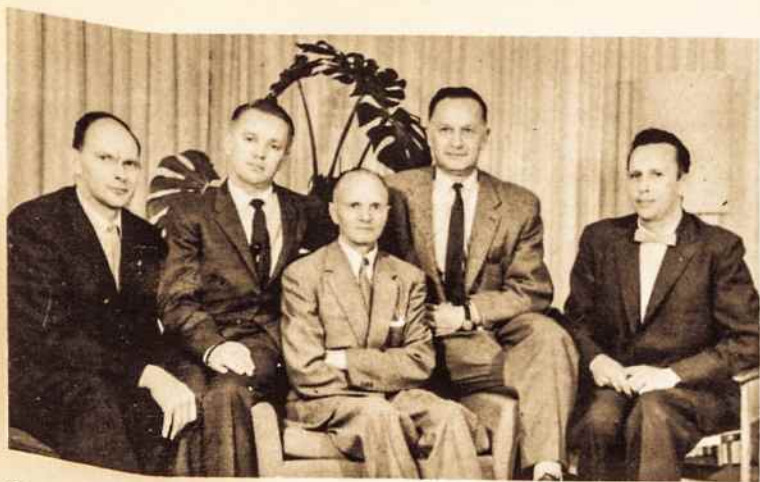
Dabar „galingos mašinų melioracijos stočių mašinos plačiu moštu vykdo nusausinimo darbus“, bet nepajėgia atkasti lietuvių buožės iškastų griovių ir paversti šimtmečiais jo artą žemę arimais.

Paleckis prisimena, kad anais laikais buvo inteligentų bedarbių. Dabar jų nėra, nes Lietuvoje dirba 500.000 biurokratų armija ir skaičiuoja kolchozninko kiekvieną pradalgę ir žingsnį arimuose ir tal-kosi nuskaičiuoti jo išlietą prakaitą, kad bent kelius metus būtų galima atidėti sovietinės valiutos nuvertinimą dešimtį kartų. Tam įvykiui, rodos, nereikia nė 10 metų. Reikia tikėtis, kad sovietai iki 1965 m. spės dar kartą nusavinti žmonių, organizacijų ir respublikų resursus.

Taip, Lietuvoje nėra inteligentų bedarbių, bet iš kaimo kilęs jaunuolis tegu ir nemėgina gauti darbo mieste. Tik jis gerai žino, kokios sovietinės garantijos už teisę į darbą.

Dabartinė PLIAS Toronto skyriaus valdyba (iš kairės dešinėn) V. Balsys jr., narys, I. Stasiulis, ižd., J. Sližys pirm., V. Balsys sr., vice-pirm., M. Gvildys, Sekretorius

PLIAS TORONTO SKYRIUS

PLIAS Toronto skyrius įsisteigė 1949 m. liepos 16 d. Pirmuoju skyriaus valdybos pirmininku buvo inž. L. Stankus. Nuo 1950 m. iki šiam laikui Toronto skyriui pirmininkauja inž. J. Sližys. Narių skaičius visą laiką svyruoja maždaug apie 40 bet aktyviau prisidedančių prie skyriaus veiklos yra apie pusė šio skaičiaus.

Skyrius rengia arbatėles bei alučius su paskaitomis, pranešimais ir diskusijomis. Ruošiamas vienas metinis balius, iš kurio paprastai gaunamos lėšos skyriaus būtinoms išlaidoms padengti. Skyrius buvo paruošęs medžiagą ke liams „Technikos Žodžio“ numeriams.

Dauguma skyriaus narių dirba „Hydro-electric System“ ir Ontario Plentų Valdyboje, kur jų keletas yra „supervisorijų“ pareigose (J. Sližys, M. Gvildys ir kt.). Dalis dirba „Consulting Engineers“ ar šiaip kitose privačiose įmonėse. Inž. P. Čeponis gana sėkmingai verčiasi savarankiškai, kaip Consulting Engineer. Beveik visi skyriaus nariai gavo pripažinimą ir teises iš Association of Professional Engineers of the Province of Ontario. Atlyginimai svyruoja maždaug nuo 6000 dol. iki 9000 dol. metams.

2607 W. 51st St. Chicago 32, Ill.
Tel. RE 7-5060

K. KARAZIJA

STATYBOS RANGOVAS

sveikina **TECHNIKOS ŽODĮ** 10 metų sukaktuvių proga linkėdamas jam toliau augti ir tobulėti

DETROITO ALIAS SKYRIUS

Skyrius įsisteigė 1949 m. rugpiūčio mėn. Arch. E. Arbaciausko iniciatyva buvo sušauktas steigiamasis susirinkimas ir išrinkta pirmoji Valdyba: Dr. inž. S. Juzėnas — (pirmininkas) ir inžinieriai — B. Čiurlionis (iždininkas) ir J. Dunčia (sekretorius). Pažymėtina, kad pirmasis susirinkimas buvo gausus: dalyvavo apie 19 inžinierių — gal tiek ir tebuvo tuo laiku. Vėliau valdyboje yra buvę: inž. Č. Staniulis, inž. Smalinskas, dr. Bajorūnas, inž. Arlauskas, inž. Brazys, inž. Urbonas, inž. Tuskenis, arch. Melnikas ir G. Kazlauskas. Revizijos komisijoje: a.a. inž. J. Sirgedas, Černiauskas ir kiti.

Suruošti dveji Mechaninės braižybos kursai, kurie tęsiasi po tris mėnesius. Pažymėtina, kad inžinieriai, daug darbo įdėję, neėmė jokio atlyginimo, kas gal ne taip dažna Amerikoje. Gautas pelnas laikontas skyriaus kasoje ir panaudojamas daugumos nutarimu svarbiausiems reikalams.

Skyrius tvarkosi socialiniais pagrindais, teimdamas tik \$3.— nario mokesčio ir visa tai tuoj persiųsdamas ALIAS centrui, net ir susirašinėjimo ar kitas faktinas išlaidas pati valdyba savais pinigais padengia. Susirinkimai šaukiami pagal reikalą. Valdyba posėdžiauja vidutiniai kas vienas ar du mėnesiai. Buvo surengtas Naujų Metų sutikimas kartu su gydytojų Sąjunga, buvo pakviestas prof. S. Kolupaila su lietuvišku filmu, kolegiškas pokylis, į kurį atsilankė dr. Kudokas ir inž. J. Augustinavičius, turėta keli bendri pietūs su savųjų (žinoma, inž. žmonoms talkininkaujant) menine programa, viena kitą išvyka prie spyglio ežero ir t. t.

Pažymėtina, kad skyriaus valdyba yra ir Balfio narys ir rėmėjas, aukoja 16 Vasario Gimnazijai — yra nusiuntusi \$90.— auką, Brazilijos konkursui apie 70.—. Prof. Kaminskui — \$50.— ir t. t.

Pasitaiko prašymų net iš lietuvių į nelaimę patekusių, susirgusių, norinčių kokią knygą išleisti ir t. t. — daugumoje, tokie prašymai patenkinti, skiriant vieną kitą dolerį.

Žinoma, visa tai dar nepilnai charakterizuoja inžinierių ir architektų labdaros ir lietuviškos veiklos baro pilną darbą: tik permetus akį per Vasario 16 aukų lapą ALTUI, pastebėsime, jog mažiausiai trečdalį suaukoja inžinieriai. Pažvelgus į lietuvišką veiklą, visur rasime kukliai, be reklamos, dirbantį inžinierių. Pavyzdžiui, du kartu Detroito Bendruomenės pirmininku buvo inž. Č. Staniulis, taip pat valdybose — Kutkus, Mikaila, Paškevičius ir daug kitų. Paimkime, kad ir

VENECUELA

* Inž. V. Venckus 1960. X. 11 prisiuntė Venecueloje gyvenančio dipl. technol. (chem.) inž. Romano ŠIAUDIKIO, baigusio V. D. U-to Technikos fakultetą, parašytą ispanų kalba mokslinį veikalą: Control Automatico Industrial, išleistą 1960 m. Instituto Venezolano de Petroquímica. Tai 251 psl. veikalo pirmasis tomas su 366 brėžiniais, 21 X 28 cm formato spausdintas mimeografu ir puskiečiais viršeliais spsd. spaustuvėje.

Kolegai šiaudikiui linkime sėkmės ir džiaugiamės mokslinio darbo indėliu technikos mokslams.

Kolegos moką ispanų kalbą ir norį su šiuo veikalu susipažinti ar jį įvertinti, prašomi kreiptis į K. Kruliką (adresas žr. T. Ž. viršelyje.). Neatsiradus besiidomaujančiųjų, veikalas bus persiustas į ALIAS biblioteką, kolegos B. Galinio tvarkomą.

K. K.

TRUMPAI APIE METRAŠTĮ

* Metraščiui gauta aukų ir prenumeratų: per Metraščio garbės rėmėją Australijoje inž. J. Riaubą gauta iš dipl. inž. A. Pacevičiaus ir dipl. inž. V. Petkūno po 5,50 dol., iš dipl. inž. Č. Jalinsko — New Yorke — 5 dol., nuošimčių iš Richmond Hill Savings Banko — 6,59 dol.

* Metraščiui prisiuntė papildomų informacinių žinių: dipl. inž. B. Elsbergas — apie Pienocentro statybos skyrių ir apie ginklavimo valdybos pastatus bei ten dirbusius inžinierius, dipl. inž. E. Pliupelis — apie Aukštesniąją geodezijos ir kultūrtechnikos mokyklą Kėdainiuose.

A T I T A I Š Y M A I

1961 m. T. Žodžio Nr. I psl. 4 informacijoje apie metrašti, aukų sąrašė atspausdinta turi būti

Elias Toronto sk. valdyba — \$5.— \$10.—

J. Gimbutas, papildomai — \$5.— \$2.—

Apie pašto telegrafo, telefono valdyboje ir radijo stotyse dirbusius inžinierius informacijų prisiuntė dipl. inž. V. Birutis (ne S. Birutis)

TŽ ADMINIŠTRACIJOS PRANEŠIMAI

Prenumeratą apmokėjo ir papildomai aukojo:

J. AUGUŠTINAVIČIUS —\$3.0, G. S. DAUGIRDAS —\$3.00, R. P.

VAITYS —\$5.00, K. TAMOŠAITIS —\$2.00; Technikinės spaudos sekcija (Technikos Žodžio rėmėjai) —\$262,37

didingą darbą — Dainavos stovyklą, ten rasime bevadovaujantį prof. dr. A. Damušį ir inžinierius — Mikailą, Bajorūną, Duncią, Polikaitį ir kt. Inž. J. Duncia yra buvęs BALFO pirmininku. Atsukus lietuvišką radijo pusvalandį, ir ten kalba inž. V. Urbonas.

Šiuo laiku ruošiamė, Chicagos inžinierių parvyzdžiu, pirmąjį metinį balių, įvykstantį balandžio 29 d. Tuller viešbučio Arabian — Gothic salėje.

(j),

Dipl. inž. Jurgis Mikaila, jau eilę metų dirbęs kaip inžinierius — planuotojas didžiausioje automobilių bendrovėje — General Motors, balandžio 6 d. General Motors b-vės inžinierių metiniame suvažiavime Detroite skaitė paskaitą apie naujus patobulinimus, kurie bus panaudoti ateinančių metų šios b-vės pagamintuose automobiliuose.

Paskaita susilaukė didelio susidomėjimo. Ji bus atspausdinta General Motors inžinierių suvažiavimo darbų leidinyje.

* Inž. V. ŠLIUPAS vadovavo tyrinėjimams ir paruošimui projekto Musingum upės vandens kelio, 93 mylių ilgio nuo Marietta iki Zanesville miestų, didiesiems baidokams plaukioti.

Dabar šis kelias turi II užtvankų ir šliuzų 36 pėdų pločio 160 pėdų ilgio, tinka tik mažiems baidokams.

Stanley Engineering Co. 1961 m. kovo mėn. projektą įteikė užsakytojui — Ohio valstijai.

CHICAGO

* Prof. inž. Viktorui Biržiškai pagerbti jo 75 m. sukakties proga kovo 25 d. 7.30 val. vak. Marquette Hall salėje Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos Chicagos sk., LPDA, ALIAS Chicagos sk. ir jo narių žmonių klubas ir Lietuvos Dukterų d-ja suruošė minėjimą su menine dalimi ir vakariene.

Profesorių daugelis sveikino žodžiu, raštu, o kiti tai išreiškė atsiuntę „čekį“ (Lietuvos Dukterys — \$50.—) ir t. t.

Vyresniųjų ir paties Jubilato prisiminimai iš praeities kovų ir vargų buvo geras paskatnimas ateičiai. (Žiūr. psl. 19)).

Minėjimą gražiai pravedė vilnietis V. Šimkus pasikeisdamas su arch. B. Lukšcaite, o puikią vakariene paruošė ir svečius vaišino ponios vilnietės ir inž. Žmonių klubo narės, vadovaujamos vice-pirm. P. Kaurienės.

Iškilmės buvo filmuojamos. Be to, Jubilatas nusi-fotografavo — Chicagos inž. grupėje (fot. V. Noreika).

Buv.

Tel. PR 8-4268 ir TE 9-5531
2618 W. 71st St. Chicago, Ill.

V. ŠIMKUS

STATYBOS RANGOVAS

sveikina TECHNIKOS ŽODĮ

sukaktuvių proga linkėdamas

tešti ryšių išlaikyma tarp

lietuvių technikos darbuotojų ir

išlaikyti mus nenutolusius nuo Tėvynės.

TECHNIKOS ŽODIS
THE ENGINEERING WORD

BULK RATE

c/o S. Dirmantas
4241 So. Maplewood Ave.
Chicago 32, Ill. U.S.A.

Postmaster:
Form 3547 requested
Return Postage Guaranteed

**LIETUVOS PAVILJONĄ TARPTAUTINĖJE PREKYBOS PARODOJE
ORGANIZUOJA IR ĮRENGS ALIAS CHICAGOS SKYRIUS**

Š. m., liepos 25 — rugpiūčio 10 dd. Chicagoje įvyks jau trečia iš eilės Tarptautinė Prekybos Paroda. Parodos dalyviai, tiek valstybės, tiek pramonės prekybos įmonės, stengiasi parodyti jos lankytojams savo gaminius bei turizmo ir kt. žavingumus. Lietuva ir lietuviai to daryti šiuo metu negali. Lietuviai savo paviljonų rodo pačią Lietuvą ir jos tragingą padėtį okupacijoje. Jie tą daro vaizdais, tremtyje gamintais eksponatais, aiškinimais bei leidiniais ir visais kitais parodos priemonių teikiama būdais. Reikšminga jau vien ir tai, kad Paviljonas įregistruojamas ir įrengiamas Nepriklausomos Lietuvos vardu. Jis tokiu figuruoja visuose bendruose parodos leidiniuose, kurie pasklęsta po visą pasaulį; visuose Parodos Informacijų Skyriaus pranešimuose atstovybėms, spaudai, radijai, ir televizijai — įjungiamo ir Lietuva.

Šiais metais parodoje tikimasi turėti apie milijoną lankytojų, iš jų apie 15,000 užsieniečių. Taigi paroda yra labai gera tribūna Lietuvos bylai ir lietuvių tautos kovai garsinti.

Lietuvos konsulas p. Daužvardis dar praėjusių metų pabaigoje, atsilankęs į ALIAS Čikagos Sk. susirinkimą, kvietė inžinierius organizuoti ir įrengti paviljoną, nes pirmos parodos paviljono įrengėjai — Lietuvių Prekybos Rūmai ir antros — Čikagos Lietuvių Bendruomenės Apygarda atsisako. Susirinkimas pritarė ir vėliau išrinktoji šių metų Skyriaus Valdyba jau buvo pastatyta, prieš įvykusį faktą.

Atrodė, klausimas užmirštas, niekur nė balso. Tik balandžio 19 d. Skyriaus pirmininkas B. Lukštaitė sukvietus spaudos atstovus, supažindino kas jau padaryta, kas daroma, o svarbiausia prašė pagalbos lėšų sutelkime. Čia ir pasipylė charakteringos spaudos atstovų pastabos, girdi, visuomenė įsitikinusi, kad inžinieriai turtingi, jų metiniai baliai labai ištaigingi...

Gražiai pirmininkė paaiškino: inžinieriai nėra geresni už kitų profesijų žmones, o taip pat ir turtingesni; tiesa iš metinių balių turėta gražaus pelno, bet tie pinigai tuoj pat būdavo išdalinti Vasario 16 Gimnazijai, Altui, Lituanistikos mokykloms ir kt., pasilikant apie 300 dol., saviems reikalams ir „Technikos Žodžio“ leidimui. Šiomet Technikos Žodžiui dar nieko neskirta, nes visi turėti izde pinigai jau išleisti būtiniems paviljono paruošiamiesiems darbams.

Pagal praėjusių metų paviljonui išleistą sumą, mažiausiai reikės \$3,500. Gautoji patalpa yra 20 pėdų pločio ir 8 pėdų aukščio siena, šonai po 10 pėdų, bet juos negalima aukštai užstatyti. Šiame kampelyje rengėjai nori išryškinti:

- a) politinį aspektą, pavaizduoti dabartinę Lietuvos padėtį ir geležinę uždangą skiriančią laisvąjį pasaulį nuo bolševikinių kraštų;
- b) Lietuvos gamtos grožį ir
- c) lietuvių tautos kultūrinius laimėjimus.

Sudaryti du komitetai iš ALIAS narių. 1) *Lėšoms telkti komiteto* pirm. J. Rimkevičius, Valdybos atstovas K. Burba. Jau turi gražioms sumoms pažadų. Aukus siųsti adresu: J. Rimkevičius, 4627 South Kilpatrick Ave., Chicago 32, Ill. Čekius rašyti vardu: Lithuanian Pavilion, Chicago International Trade Fair. Revizijos Komisijon bus pakviesti visuomenės organizacijų atstovai.

2) *Technikinio komiteto* pirm. A. Žemaitis, nariai V. Vepštas, V. Germanas, K. Ječius ir V. Rubas. Valdybos atstovas arch. B. Lukštaitė. Turi jau paruošę net tris paviljono įrengimo projektus, bet dar galutinai nenusistatyta. Detalizuoja, rūpinasi eksponatais ir t. t.

Malonu čia pastebėti, kad parodos paviljono techniško ir meniškio įrengimo darbo ėmėsi jauni, jau Amerikos Universitetus baigę, architektai — inžinieriai. Jie supranta parodos reikšmę ir noriai skiria savo energiją, sugebėjimus ir laiką parodyti pasauliui jų gražią tėvynę Lietuvą ir jos vargus. Gi Lietuvą jie apleido dar vaikais būdami.

Propagandinį leidinį apie Lietuvą ruošia K. Burba ir V. Vepštas. Leidinį finansuos ALTas. Ryšius su spauda palaikys D. Šatas.

Pirmininkė, baigdama malonią konferenciją, kurioje dalyvavo ir konsulas Daužvardis, prašė spaudos atstovų kiekviena proga priminti visuomenei savo laikraščiuose ar radijo programose, kad nuo jų duosnumo daug priklausys, kaip gražus ir pasisekęs bus mūsų jaunųjų darbas.

B.V.

★ Dipl. inž. Balys Čiurlionis išlaikė Kalifornijos valstybinius egzaminus, gaudamas teisę verstis civilinio inžinieriaus praktika.